

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Iechyd Rhywiol yng Nghymru:

**Heintiau a Drosoglwyddir yn Rhywiol,
Darpariaeth Dulliau Atal Cenhedlu Brys a
Dulliau Gwrthdroadwy Hirdymor a
Therfynu Beichiogrwydd**

Adroddiad Blynyddol 2023

(Data hyd ddiwedd 2022)

Iechyd Cyhoeddus Cymru

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru'n bodoli i ddiogelu a gwella iechyd a llesiant a lleihau anghydraddoldebau iechyd i bobl yng Nghymru. Rydym yn gweithio'n lleol, yn genedlaethol ac yn rhyngwladol, gyda'n partneriaid a chymunedau.

Y Ganolfan Wyliadwriaeth ar gyfer Clefydau Trosglwyddadwy

Iechyd Cyhoeddus Cymru

Rhif 2 Cwr y Ddinas

Stryd Tyndall

Caerdydd

CF10 4BZ

<https://icc.gig.cymru/>

Cydnabyddiaeth:

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru'n dymuno diolch i bawb a gyfrannodd at ddarparu gwasanaethau, data a systemau goruchwylio ar gyfer iechyd rhywiol yng Nghymru.

Paratowyd yr adroddiad gan grŵp pwnc arbenigol BBV, STI, TB ac Anghydraddoldebau, Canolfan Wyliadwriaeth ar gyfer Clefydau Trosglwyddadwy Iechyd Cyhoeddus Cymru.

Cyfeiriad a Awgrymir: Is-adran Diogelu Iechyd Iechyd Cyhoeddus Cymru (2023). Iechyd Rhywiol yng Nghymru: Heintiau a Drosglwyddir yn Rhywiol, Darpariaeth Dulliau Atal Cenhedlu Brys a Gwrthdroadwy Hirdymor a Therfynu Beichiogrwydd- Adroddiad Blyneddol 2023. Caerdydd, Iechyd Cyhoeddus Cymru.

Cynnwys

1. Crynodeb Gweithredol.....	7
1.1 Diben	7
1.2 Prif ganfyddiadau a thueddiadau	7
1.2.1 Heintiau a Drosglwyddir yn Rhywiol (STI) a HIV.....	7
1.2.2 Dulliau Atal Cenhedlu	9
1.2.3 Terfynu Beichiogrwydd	9
2. Ffynonellau data	9
3. Profion a diagnosis STI ac HIV	12
3.1 Profion STI ac HIV.....	12
3.2 Diagnosisau o STI	16
3.3 Ailheintiau.....	26
3.4 Cydheintiau.....	27
3.5 Haint HIV.....	28
4. Atal Cenhedlu	31
4.1 Dulliau Atal Cenhedlu Gwrthdroadwy Hirdymor (LARC)	31
4.2 Dulliau Atal Cenhedlu Brys	35
5. Terfynu beichiogrwydd	37

Tablau

Tabl 1: Nifer y profion STI a HIV, yn ôl ffynhonnell prawf a blwyddyn	12
Tabl 2: Nifer yr unigolion a brofwyd, yn ôl ffynhonnell a blwyddyn	12
Tabl 3: Nifer yr unigolion a brofwyd mewn Clinigau Iechyd Rhywiol yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn	14
Tabl 4: Nifer o unigolion a brofwyd drwy'r gwasanaeth post, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd a blwyddyn.....	15
Tabl 5: Nifer yr unigolion a brofwyd yn y carchar, yn ôl grŵp oedran, carchar a blwyddyn	15
Tabl 6: Nifer yr unigolion a brofwyd mewn Meddygfa Deulu/Clinig Gofal Cynenedigol yn ôl rhyw a blwyddyn.....	15
Tabl 7: Tabl gwres o gyfradd profi unigolion fesul 100,000 o'r boblogaeth (ffynonellau wedi'u cyfuno)	16
Tabl 8: Nifer yr unigolion sydd wedi cael diagnosis o STI a phositifedd, yn ôl ffynhonnell a blwyddyn	17
Tabl 9: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o clamidia, yn ôl rhywedd, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno) ...	18
Tabl 10: Tabl gwres o gyfradd ddiagnosis fesul 100,000 o boblogaeth o clamidia, yn ôl rhywedd, oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd\$ a blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)	19
Tabl 11: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o gonorea yn ôl rhyw, oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno).....	19

Tabl 12: Tabl gwres o gyfradd ddiagnosis fesul 100,000 o boblogaeth o gonorea, yn ôl rhywedd, oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd\$ a blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)	20
Tabl 13: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o sifflis yn ôl rhyw, oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)	21
Tabl 14: Tabl gwres o gyfradd ddiagnosis fesul 100,000 o boblogaeth o sifflis, yn ôl rhywedd, oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd\$ a blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)	21
Tabl 15: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o sifflis yn ôl cam haint a blwyddyn (ffurflenni gwyliadwriaeth fanylach ar sifflis)	22
Tabl 16: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o herpes yr organau cenhedlu achos 1af, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)	22
Tabl 17: Tabl gwres o gyfradd ddiagnosis fesul 100,000 o'r boblogaeth o herpes yr organau cenhedlu achos 1af, yn ôl rhywedd, oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)	23
Tabl 18: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o ddefaid gwenerol achos 1af, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)	23
Tabl 19: Tabl gwres o gyfradd ddiagnosis fesul 100,000 o'r boblogaeth o ddefaid gwenerol achos 1af, yn ôl rhywedd, oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)	24
Tabl 20: Cyfradd ddiagnosis fesul 100,000 o'r boblogaeth o heintiau STI ymysg menywod, yn ôl blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)	24
Tabl 21: Cyfradd ddiagnosis fesul 100,000 o'r boblogaeth o heintiau STI ymysg dynion, yn ôl blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)	24
Tabl 22: Nifer y dynion sydd wedi cael diagnosis o STI, yn ôl rhywioldeb a blwyddyn	25
Tabl 23 Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o Frech M, yn ôl Bwrdd Iechyd yn 2022	25
Table 24: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o STI yn 2022 a chyfran yr unigolion a oedd â haint rhwng 2019 a 2021 hefyd (data Clinigau Iechyd Rhywiol yn unig)	26
Tabl 25: Nifer yr unigolion a gafodd eu hailheintio ag STI, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd ac ethnigrwydd (data Clinigau Iechyd Rhywiol yn unig). 27	
Tabl 26: Nifer yr unigolion wedi'u cydheintio ag STI yn 2022 (data Clinigau Iechyd Rhywiol yn unig)	27
Tabl 27: Cyfradd cydheintio unigolion fesul 100,000 o'r boblogaeth gydag STI, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd ac ethnigrwydd	28
Tabl 28: Nifer yr unigolion sy'n byw yng Nghymru sy'n cael diagnosis newydd o HIV, yn ôl rhyw, grŵp oedran, ethnigrwydd a blwyddyn	29
Tabl 29: Cyfradd ddiagnosis fesul 100,000 o'r boblogaeth ar gyfer HIV, yn ôl rhyw, grŵp oedran, ethnigrwydd a blwyddyn	29
Tabl 30: Cyfran yr unigolion a gafodd ddiagnosis o HIV yn hwyr neu'n hwyr iawn (UKHSA)	29

Tabl 31: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o HIV, yn llwybr trosglwyddo a blwyddyn	30
Tabl 32: Nifer yr unigolion sy'n byw â HIV, yn ôl rhyw, grŵp oedran, ethnigrwydd a blwyddyn	30
Tabl 33: Cyfradd fesul 100,000 o unigolion sy'n byw â HIV, yn ôl rhyw, grŵp oedran, ethnigrwydd a blwyddyn	30
Tabl 34: Tabl gwres o gyfradd dderbyn fesul 100,000 o'r boblogaeth ar gyfer LARC mewn Clinigau Iechyd Rhywiol, yn ôl math a blwyddyn	32
Tabl 35: Nifer yr unigolion sy'n derbyn IUD/IUS mewn Clinigau Iechyd Rhywiol, yn ôl grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn.....	32
Tabl 36: Nifer yr unigolion sy'n derbyn mewnbaniadau mewn Clinigau Iechyd Rhywiol, yn ôl grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn	33
Tabl 37: Nifer yr unigolion sy'n derbyn pigladau mewn Clinigau Iechyd Rhywiol, yn ôl grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn	33
Tabl 38: Tabl gwres o gyfradd dderbyn fesul 100,000 o'r boblogaeth ar gyfer LARC mewn Clinigau Iechyd Rhywiol, yn ôl grŵp oedran, Bwrdd Iechyd a blwyddyn (mathau wedi'u cyfuno).....	34
Tabl 39: Cyfran yr unigolion sy'n derbyn unrhyw ddull atal cenhedlu gan Glinigau Iechyd Rhywiol, yn ôl Bwrdd Iechyd a blwyddyn (mathau wedi'u cyfuno)	34
Tabl 40: Nifer yr unedau LARC a roddwyd ar bresgripsiwn gan feddygon teulu, yn ôl math, Bwrdd Iechyd a blwyddyn	35
Tabl 41: Nifer yr unigolion sy'n derbyn dulliau atal cenhedlu brys mewn Clinigau Iechyd Rhywiol, yn ôl math (drwy'r geg ac IUD) a blwyddyn	35
Tabl 42: Nifer yr unigolion sy'n derbyn dulliau atal cenhedlu brys mewn Clinigau Iechyd Rhywiol, yn ôl grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn (mathau wedi'u cyfuno)	36
Tabl 43: Cyfran yr unigolion sy'n derbyn unrhyw ddulliau atal cenhedlu drwy Glinigau Iechyd Rhywiol sy'n derbyn dulliau atal cenhedlu brys, yn ôl blwyddyn (mathau wedi'u cyfuno)	36
Tabl 44: Nifer yr unedau dulliau atal cenhedlu brys a roddwyd ar bresgripsiwn gan feddygon teulu, yn ôl blwyddyn	36
Tabl 45: Nifer yr unigolion a'r gyfradd fesul 1000 o'r boblogaeth a gafodd driniaeth terfynu beichiogrwydd yn ôl blwyddyn 2017-2021, Cymru'	37
Tabl 46: Cyfradd fesul 1,000 o fenywod 15-44 oed a gafodd driniaeth terfynu beichiogrwydd, yn ôl Bwrdd Iechyd cartref, 2021	37

Ffigurau

Ffigur 1: Nifer yr unigolion a brofwyd, yn ôl blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno).....	13
Ffigur 2: Map gwres o gyfradd brofi unigolion fesul 100,000 o'r boblogaeth mewn Clinigau Iechyd Rhywiol, fesul awdurdod lleol (ffynonellau wedi'u cyfuno)	14
Ffigur 3: Nifer yr unigolion sy'n derbyn LARC mewn Clinigau Iechyd Rhywiol, yn ôl math a blwyddyn.....	31
Ffigur 4: Cyfraddau fesul 1,000 o'r boblogaeth, yn ôl grŵp oedran a Bwrdd Iechyd cartref, Cymru 2021	38

Byrfoddau

ANC	Gofal cynenedigol
BIAP	Bwrdd Iechyd Addysgu Powys
BIPAB	Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan
BIPBA	Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe
BIPBC	Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr
BIPCaF	Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro
BIPCTM	Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg
BIPHDD	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
GP	Ymarfer Cyffredinol
HIV	Feirws Imiwnoddiffygiant Dynol
IUD	Dyfais yn y groth
IUS	System yn y groth
LARC	Dulliau Atal Cenhedlu Gwrthdroadwy Hirdymor
SHC	Clinig Iechyd Rhywiol
STI	Haint a Drosglwyddir yn Rhywiol
SWS	Cynllun Goruchwyllo Iechyd Rhywiol yng Nghymru

1. Crynodeb Gweithredol

1.1 Diben

Mae'r adroddiad hwn yn darparu trosolwg epidemiolegol o heintiau iechyd rhywiol ac ymyriadau allweddol, yn cynnwys heintiau a drosglwyddir yn rhywiol (STI), darpariaeth dulliau atal cenhedlu brys a dulliau gwrthdroadwy hirdymor (LARC) a therfynu beichiogrwydd yng Nghymru hyd at ddiwedd 2022.

Ysgrifennwyd yr adroddiad ar gyfer llunwyr polisïau, clinigwyr a chynllunwyr gwasanaethau iechyd, comisiynwyr, asiantaethau cyfiawnder troseddol a'r trydydd sector a'r byd academiaidd. Cyhoeddir yr adroddiad ochr yn ochr ag adroddiad blynyddol 2023 BBV yng Nghymru ([LINK](#))

1.2 Prif ganfyddiadau a thueddiadau

Fel y cydnabuwyd yn yr Adolygiad o Wasanaethau Iechyd Rhywiol yn 2018¹, mae problemau ansawdd data ailadroddus yn bodoli mewn perthynas â thanadrodd am ddata profion a diagnosis sy'n cael ei gynhyrchu gan glinigau iechyd rhywiol (gweler Adran 2 – Cynllun Gwyliadwriaeth Heintiau a Drosglwyddir yn Rhywiol yng Nghymru). Er bod hyn yn cael sylw yn y 'System Rheoli, Gwyliadwriaeth ac Adrodd ar Iechyd Rhywiol ar gyfer Cymru Gyfan' a weithredir yn fuan, gall data'r Cynllun Goruchwylio yr adroddir arno yma gael ei ddiwygio yn adroddiadau blynyddol y dyfodol.

1.2.1 Heintiau a Drosglwyddir yn Rhywiol (STI) a HIV

- Mae cyflwyno'r cynllun postio a phrofi wedi cynyddu nifer y profion STI a gynhaliwyd, yn enwedig ymysg pobl ifanc 15-24 a 25-34 oed, ac felly'n cynyddu sensitifrwydd gwyliadwriaeth STI yng Nghymru
- Mae cyfyngiadau'r pandemig Covid a chyflwyno'r cynllunio postio a phrofi wedi arwain at ostyngiad nodedig yn y niferoedd sy'n mynychu Clinigau Iechyd Rhywiol ers 2020. O ganlyniad, dylid dehongli data digwyddiadau diweddar yn ofalus
- Wrth gyfuno data profion ar draws pob lleoliad ar gyfer y pedwar prif STI (clamidia, gonorea, sifilis a HIV), roedd profion ar eu huchaf ers 10 mlynedd, yn bennaf yn sgil gweithredu profion STI/BBV drwy'r post yng Nghymru
- Roedd nifer y diagnosisau o clamidia a gonorea hefyd ar eu huchaf ers 10 mlynedd yn 2022:
 - 9,215 diagnosis clamidia yn 2022, cynnydd o 22% ar y flwyddyn flaenorol. Menywod yn y grŵp oedran 15-24 oed oedd mwyafrif yr achosion.

¹ [A-Review-of-Sexual-Health-in-Wales-Final-Report.pdf \(phwwhocc.co.uk\)](#)

- 4,126 diagnosis gonorea yn 2022, a 127% o gynnydd o gymharu â 2021. Dynion yn y grŵp oedran 15-24 oed oedd mwyafrif yr achosion.
- Cafwyd 417 diagnosis o sifflis yn 2022, cynnydd o 14% o gymharu â 2021. Fodd bynnag, cyrhaeddodd achosion o sifflis uchafbwynt yn 2019, gyda 433 achos.
- Cafwyd 60 diagnosis newydd o HIV ymysg preswylwyr Cymru yn 2021, gostyngiad o 56.5% dros y degawd diwethaf.
- Cynyddodd achosion o herpes yr organau cenhedlu achos cyntaf 18% (1,142 o achosion) o gymharu â 2021. Fodd bynnag, roedd nifer yr achosion a adroddwyd yn flynyddol yn llai o hyd na'r 1,554 o achosion a adroddwyd yn 2018. Mae cyfraddau uwch fesul 100,000 o'r boblogaeth yn cael diagnosis ymysg menywod yn y grwpiau oedran 15-24 a 25-34 oed.
- Mae diagnosis o ddefaid gwenerol achos cyntaf yn parhau i ostwng gyda 1,003 o achosion yn 2022, gostyngiad o 69.5% dros y degawd diwethaf.
- Mae clamidia, herpes yr organau cenhedlu, a defaid gwenerol yn fwy cyffredin ymysg dynion heterorywiol na dynion hoyw a deurywiol. Mae gonorea a sifflis yn fwy cyffredin ymysg dynion hoyw a deurywiol na dynion heterorywiol.
- **Ail-heintiau:** Mae dadansoddiad o ddata clinigau iechyd rhywiol 2019-2021 yn dangos cyfradd ail-heintio gyffredinol o 10% ar gyfer clamidia, sifflis a gonorea. Mae mwyafrif yr ailheintiau'n cael eu cofnodi mewn Clinigau Iechyd Rhywiol ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro ac ymysg pobl o ethnigrwydd gwyn. Mae proffil demograffig unigolion sy'n profi ailheintiau'n amrywio:
 - Ailheintiau clamidia'n fwy cyffredin ymysg: menywod; grŵp oedran 15-24 oed
 - Ailheintiau gonorea'n fwy cyffredin ymysg: dynion; grŵp oedran 25-34 oed
 - Ailheintiau sifflis: dim ond ymysg dynion; mwy cyffredin yn y grŵp oedran 35-44 oed
- **Cyd-heintiau:** Cafodd cyfraddau uchaf o'r holl gyd-heintiau eu cofnodi yng Nghlinigau Iechyd Rhywiol Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro. Mae'r proffil demograffig o gyd-heintiau'n dangos:
 - Bod cyd-heintiau clamidia/gonorea ar eu huchaf ymysg: dynion 15-24 oed
 - Bod cyd-heintiau gonorea/sifflis a chlamydia/sifflis ar eu huchaf ymysg: dynion 25-34 oed

- **Ethnigrwydd** – nid yw ethnigrwydd yn cael ei gofnodi'n dda mewn data clinigau iechyd rhywiol, ac nid oedd yn cael ei gasglu fel rhan o'r cynllun profi a phostio hyd at fis Awst 2022. Felly, nid yw'n bosibl adrodd yn ddibynadwy ar amrywiadau mewn cyfraddau diagnosis STI (clamidia, sifilis a gonorea) fesul 100,000 yn ôl grŵp ethnig ym mlynnyddoedd 2021 a 2022.

1.2.2 Dulliau Atal Cenhedlu

- Gostyngodd nifer yr unigolion sy'n derbyn Dulliau Atal Cenhedlu Gwrthdroadwy Hirdymor (LARC – yn cynnwys dyfais atal cenhedlu yn y groth (IUD/IUS), mewnblaniad neu bigiad) mewn Clinigau Iechyd Rhywiol 6% yn 2022 o gymharu â'r flwyddyn flaenorol a 22% ers y nifer uchaf a gofnodwyd yn 2019. Mae'r duedd mewn darpariaeth LARC mewn pigiad ('Depot') yn fwyaf amlwg gyda gostyngiad flwyddyn ar ôl blwyddyn ers 2018.

1.2.3 Terfynu Beichiogrwydd

- Cafwyd 34% o gynnydd yn nifer yr unigolion sy'n derbyn triniaeth terfynu beichiogrwydd yn yr holl wasanaethau yn y pum mlynedd i 2021. Fodd bynnag, nid oes data terfynu beichiogrwydd ar gael ar gyfer pob ardal Bwrdd Iechyd ac o ganlyniad, nid yw'n bosibl cael data blynyddol a data tueddiadau cywir ar lefel unigolion a digwyddiadau ledled Cymru. Mae camau ar droed i fynd i'r afael â'r broblem hon.
- Yn achos ardaloedd Byrddau Iechyd lle mae data terfynu beichiogrwydd yn cael ei adrodd, mae yna amrywiad daearyddol sylweddol yn y gyfradd o achosion terfynu beichiogrwydd fesul 100,000 o'r boblogaeth. Dros y 5 mlynedd diwethaf i 2021 –
 - Mae cynnydd wedi'i gofnodi ym Myrddau Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan, Cwm Taf Morgannwg a Hywel Dda
 - Mae gostyngiadau wedi'u cofnodi ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a Bwrdd Iechyd Addysgu Powys
 - Nid oes digon o ddata i archwilio tueddiadau yn ardaloedd Byrddau Iechyd Prifysgol Bae Abertawe a Chaerdydd a'r Fro

2. Ffynonellau data

Defnyddiwyd nifer o ffynonellau data i gynhyrchu'r adroddiad hwn:

Cynllun Goruchwylio Heintiau a Drosoglwyddir yn Rhywiol Cymru

Mae'r Cynllun Goruchwylio Iechyd Rhywiol yng Nghymru (SWS), a gyflwynwyd yn 2011, yn coladu gwybodaeth o'r systemau rheoli clefion electronig a ddefnyddir mewn clinigau iechyd rhywiol yng Nghymru ar hyn o bryd. Mae SWS yn darparu set ddata ar gyfer Cymru gyfan sy'n cynnwys gwybodaeth am brofion BBV a gwybodaeth ddiagnostig i unigolion sy'n defnyddio gwasanaethau iechyd rhywiol ynghyd â rhywfaint o ddata demograffig ac ymddygiadol allweddol am yr

unigolion hynny fel rhywedd, oedran, ethnigrwydd a'r awdurdod lleol lle maent yn byw.

Gwylidwriaeth Fanylach ar Sifflis

Mae ffurflenni Gwylidwriaeth Fanylach ar Sifflis yn cael eu cwblhau gan y clinigydd gyda'r claf ac yn rhoi gwybodaeth ychwanegol nad yw'n cael ei chynnwys ar systemau clinigol safonol, fel ffactorau risg a gofynion olrhain cysylltiadau.

Y Cynllun Profi a Phostio / The Doctors Lab (TDL)

Cyflwynwyd y cynllun Profi a Phostio yng Nghymru yn 2020 fel peilot i gefnogi mynediad parhaus at brofion STI yn ystod pandemig COVID-19. Mae'r cynllun yn defnyddio archebu ar-lein a danfon pecynnau profi drwy'r post ar gyfer clamidia, gonorea, sifflis, HIV, hepatitis B a hepatitis C. Mae'r canlyniadau'n cael eu hanfon mewn neges destun i unigolion gyda chyfarwyddyd i gael triniaeth glinigol iechyd rhywiol fel bo angen. Mae data yn cynnwys profion y gofynnwyd amdanynt, samplau a gwblhawyd a chanlyniadau'n cael ei gynhyrchu drwy blatfform archebu Signum Health a thrwy The Doctors Lab (TDL).

Gwasanaeth Rheoli Gwybodaeth Labordy / Detholiad Datastore

System wybodaeth gyfrifiadurol yw'r System Reoli Gwybodaeth Labordy (LIMS) lle mae staff labordy'n mewnbynnu ceisiadau o wardiau, theatrau, adrannau damweiniau ac achosion brys a chlinigau ar gyfer cynnal profion patholeg. Mae samplau'n cael eu mewnbynnu drwy ddadansoddwyr patholeg sydd wedi'u cysylltu â'r LIMS ac sy'n rhoi'r mesuriadau a'r data canlyniadau i LIMS drwy ryngwynebaw pwrpasol. Yna, mae canlyniadau profion yn cael eu paru ag enwau'r cleifion gan LIMS yn barod i'w defnyddio gan y clinigwyr a'u tîm.

Mae ffynhonnell ddata LIMS yn cynnwys yr holl brofion labordy a gynhelir yn labordai GIG Cymru ac felly'n darparu gwybodaeth am holl boblogaeth Cymru.

SystemOne

Cofnod meddygol electronig a ddefnyddir yn holl garchardai Cymru a Lloegr ers 2012 ac sy'n cynnig platfform ar gyfer rhannu cofnodion iechyd rhwng carchardai, fel y gall holl staff gofal iechyd mewn carchardai gael gafael ar y wybodaeth fel bo angen. Mae hyn yn galluogi mecanwaith ar gyfer sefydlu maint poblogaeth carchar yn ogystal â chwmpas a chanlyniadau sgrinio a diagnosis BBV.

Arolwg o'r Holl Heintiau HIV sydd wedi cael Diagnosis (SOPHID)

Mae gwybodaeth gan bawb sy'n byw gyda haint HIV sydd wedi cael diagnosis ac sy'n derbyn gofal gan wasanaethau'r GIG yng Nghymru yn cael ei hadrodd i SOPHID, gyda Lloegr a Gogledd Iwerddon yn defnyddio'r system HARS gyffelyb. Mae data SOPHID yn cael ei ddefnyddio i gynllunio gwasanaethau, monitro ansawdd gofal y mae cleifion yn ei dderbyn a'u canlyniadau clinigol. Mae rhagor o wybodaeth am SOPHID ar [wefan archif HPA](#).

Detholiad Data Presgripsiynau Ymarfer Cyffredinol

Mae data presgripsiynau Ymarfer Cyffredinol ac anfeddygol ar yr oll bresgripsiynau perthnasol yn cael eu coladu gan Bartneriaeth Cydwasanaethau GIG Cymru.

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol

Mae'r Swyddfa Ystadegau Gwladol (ONS) yn darparu amcangyfrifon canol blwyddyn cenedlaethol ac is-genedlaethol ar gyfer y DU a'r gwledydd sy'n rhan ohoni fesul ardal weinyddol, oedran a rhyw (yn cynnwys elfennau newid mewn poblogaeth, oedran canolrifol a dwysedd poblogaeth). Mae ystadegau poblogaeth ar gyfer rhywedd, oedran a lleoliad cartref yn seiliedig ar ffigurau canol blwyddyn 2021². Mae amcangyfrifon poblogaeth ar gyfer ethnigrwydd yn seiliedig ar gyfrifiad ONS 2011³.

Yn ogystal, mae data ONS ar Derfynu Beichiogrwydd yn cael ei goladu ar gyfer pob Bwrdd Iechyd yng Nghymru drwy system hysbysu HSA⁴.

² Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Amcangyfrifon poblogaeth canol 2021. [Amcangyfrifon poblogaeth canol blwyddyn ONS](#)

³ Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Cyfrifiad 2011 – Ethnigrwydd a Hunaniaeth Genedlaethol yng Nghymru a Lloegr: 2011. [Cyfrifiad 2011](#)

⁴ Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. [Guide to abortion statistics, England and Wales: 2021 - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#)

3. Profion a diagnosis STI ac HIV

3.1 Profion STI ac HIV

Yng Nghymru, gellir cael profion STI a HIV: mewn clinigau iechyd rhywiol; drwy'r gwasanaeth post; mewn meddygfa deulu (GP) a chlinigau cynnedigol (ANC); ac mewn carchardai. Mae Tabl 1 yn nodi faint o brofion a gynhaliwyd ym mhob lleoliad.

Tabl 1: Nifer y profion STI a HIV, yn ôl ffynhonnell prawf a blwyddyn

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Clamidia	SHC	48,640	52,997	55,123	66,129	70,392	69,832	75,694	29,409	18,064	22,240
	Post									54,546	66,173
	GP ANC	33,407	42,541	45,151	43,064	41,632	39,948	40,492	30,550	34,444	33,304
	Carchar							1,119	825	626	1,005
	Cyfanswr	82,047	95,538	100,274	109,193	112,024	109,780	117,305	60,784	107,680	122,722
Gonorea	SHC	48,557	52,918	55,047	66,093	70,363	69,792	75,665	29,389	18,050	22,220
	Post									54,632	66,467
	GP ANC	39,951	16,977	9,623	8,790	12,756	13,394	15,144	13,512	21,579	23,627
	Carchar							1,097	806	612	986
	Cyfanswr	88,508	69,895	64,670	74,883	83,119	83,186	91,906	43,707	94,873	113,300
Sifffilis	SHC	28,174	30,876	32,414	35,324	37,526	35,983	38,952	14,743	9,263	14,477
	Post									27,097	31,079
	GP ANC	1,979	17,089	30,626	29,517	28,632	28,115	27,404	25,876	25,298	23,713
	Carchar			6	8	8	220	1,377	1,763	2,435	2,450
	Cyfanswr	30,153	47,965	63,046	64,849	66,166	64,318	67,733	42,382	64,093	71,719
HIV	SHC	29,240	32,259	33,620	36,242	38,323	36,578	39,485	15,094	9,641	15,004
	Post									28,041	32,532
	GP ANC	17,506	29,722	33,334	31,934	31,744	30,980	30,295	28,039	27,824	26,689
	Carchar			797	2,155	3,474	2,711	4,816	1,931	2,585	2,834
	Cyfanswr	46,746	61,981	67,751	70,331	73,541	70,269	74,596	45,064	68,091	77,059

Ffynhonnell: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2023

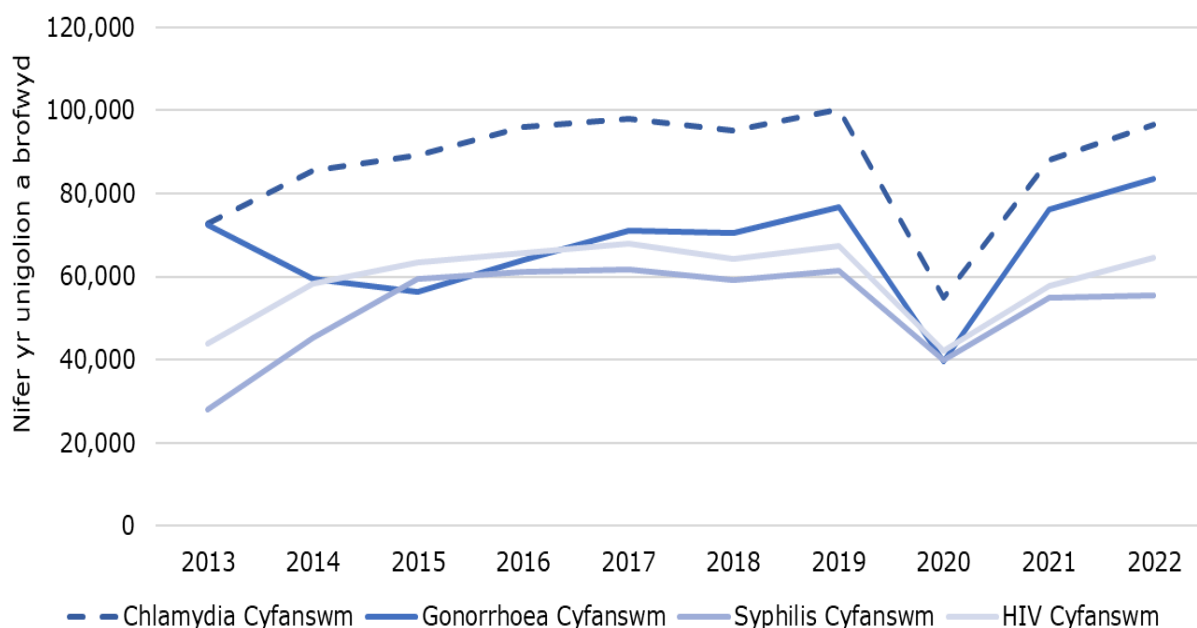
Wrth gyfuno data ar draws lleoliadau mae profion ar gyfer y pedwar haint ar eu huchaf ers 10 mlynedd.

Gellir gweld nifer yr unigolion a brofwyd ar gyfer pob haint yn Nhabl 2 ac maent wedi'u harddangos mewn graff yn Ffigur 1.

Tabl 2: Nifer yr unigolion a brofwyd, yn ôl ffynhonnell a blwyddyn

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Clamidia	SHC	42,521	45,875	47,449	56,316	59,647	58,271	61,898	26,302	15,813	19,015
	Post									40,014	45,769
	GP ANC	30,279	39,660	41,629	39,713	38,378	36,890	37,352	27,983	31,696	30,950
	Carchar							991	718	562	891
	Cyfanswn	72,800	85,535	89,078	96,029	98,025	95,161	100,241	55,003	88,085	96,625
Gonorea	SHC	42,460	45,820	47,397	56,295	59,633	58,255	61,881	26,293	15,802	19,008
	Post									40,022	45,773
	GP ANC	29,895	13,628	8,791	7,796	11,426	12,284	13,975	12,586	19,823	17,886
	Carchar							971	701	549	876
	Cyfanswn	72,355	59,448	56,188	64,091	71,059	70,539	76,827	39,580	76,196	83,543
Sifffilis	SHC	26,282	28,457	29,584	32,171	33,634	31,452	33,263	13,213	7,634	11,956
	Post									20,329	22,709
	GP ANC	1,695	16,860	29,976	28,894	28,109	27,481	26,795	25,067	24,734	18,559
	Carchar			6	8	8	220	1,341	1,685	2,315	2,383
	Cyfanswn	27,977	45,317	59,566	61,073	61,751	59,153	61,399	39,965	55,012	55,607
HIV	SHC	26,964	29,314	30,289	32,675	33,955	31,677	33,456	13,302	7,745	12,111
	Post									20,634	23,743
	GP ANC	16,906	29,113	32,351	30,999	30,675	30,082	29,395	26,900	27,016	25,916
	Carchar			787	2,065	3,385	2,593	4,459	1,848	2,459	2,735
	Cyfanswn	43,870	58,427	63,427	65,739	68,015	64,352	67,310	42,050	57,854	64,505

Ffynhonnell: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne and Datastore, 2023

Ffynhonnell: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne and Datastore, 2023
Ffigur 1: Nifer yr unigolion a brofwyd, yn ôl blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)

Mae nifer yr unigolion a brofwyd am clamidia ar draws y lleoliadau wedi cynyddu 10% ers 2021, gyda 96,625 o unigolion wedi'u profi. Fodd bynnag, nid yw lefel y profi wedi dychwelyd i'r hyn ydoedd yn 2019 (cyn y pandemig), gan ddangos gostyngiad o 4% mewn profion ers lefelau 2019.

Mae nifer yr unigolion a brofwyd am gonorea ar draws y lleoliadau hefyd wedi cynyddu 10% ers y flwyddyn flaenorol ac ar ei uchaf mewn 10 mlynedd gyda 83,543 o unigolion wedi'u profi yn 2022.

Cynyddodd y nifer a gafodd brawf sifilis 1% y llynedd gyda 55,607 o unigolion wedi'u profi yn 2022, cynnydd o 9% mewn profion ers 2019.

Cynyddodd nifer yr unigolion a brofwyd am HIV 11% ers y flwyddyn flaenorol, gyda 64,505 o unigolion wedi'u profi yn 2022. Fodd bynnag, mae hyn yn ostyngiad o 4% o gymharu â nifer yr unigolion a brofwyd yn 2019.

Proffil demograffig o unigolion a gafodd brawf am STI a HIV

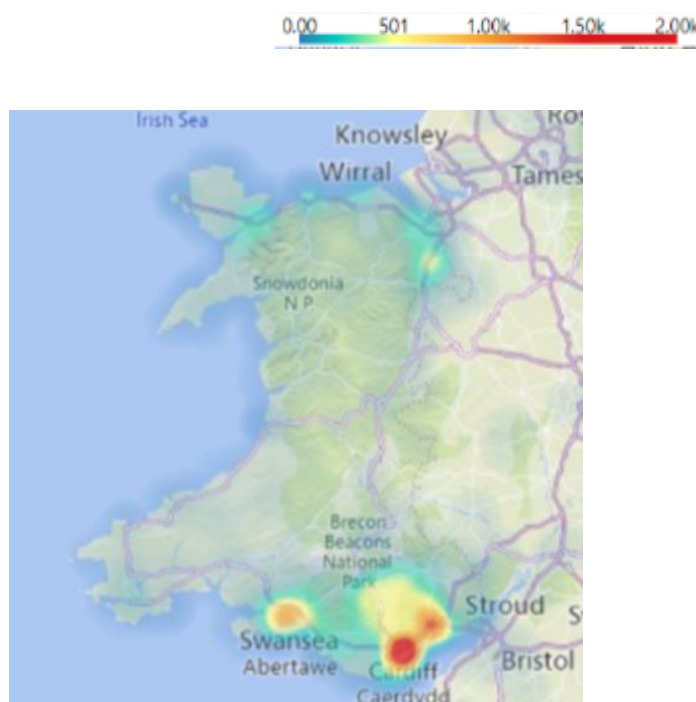
Gellir gweld proffil demograffig unigolion a gafodd brawf mewn Clinig Iechyd Rhywiol yn Nhabl 3.

Tabl 3: Nifer yr unigolion a brofwyd mewn Clinigau Iechyd Rhywiol yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Pawb		43,270	46,707	48,204	56,977	60,368	58,942	62,650	26,888	16,500	20,419
	Menywod	24,606	26,924	28,469	34,741	37,181	36,049	38,567	16,517	9,733	11,362
	Dynion	18,663	19,781	19,727	22,230	23,179	22,882	24,065	10,363	6,757	9,005
	Anhysbys	<5	<5	8	6	8	11	18	8	10	52
Oedran	0-14	191	212	207	224	248	181	211	123	105	130
	15-24	23,366	24,831	24,604	28,856	29,848	28,752	30,062	12,186	6,102	7,240
	25-34	12,397	13,615	14,647	17,429	19,230	18,956	20,361	8,934	5,753	7,035
	35-44	4,388	4,861	5,359	6,340	6,778	6,743	7,278	3,487	2,695	3,609
	45-54	2,156	2,322	2,455	2,962	2,981	3,061	3,204	1,420	1,221	1,533
	55+	771	866	932	1,166	1,283	1,249	1,534	738	624	872
	Anhysbys	<5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BI	BIPAB	11,346	12,485	12,113	14,285	15,345	14,660	15,344	6,894	4,870	5,972
	BIPBC	9,389	8,012	9,445	9,786	9,313	9,798	10,198	4,717	2,577	3,475
	BIPCTM	6,401	7,302	7,284	7,368	6,766	4,221	3,795	1,565	1,340	1,743
	BIPCaF	4,518	7,225	7,444	9,765	11,993	14,071	15,279	6,755	4,139	5,266
	BIPHDd	1,221	1,096	968	4,557	5,672	6,849	5,754	1,734	514	496
	BIAP	311	149	0	0	0	0	0	0	0	0
	BIPBA	10,084	10,438	10,950	11,216	11,279	9,343	12,280	5,223	3,060	3,467
	Anhysbys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ethnigrwydd	Asiaidd	284	340	376	425	448	450	519	215	96	185
	Du	468	583	539	653	708	727	728	324	188	365
	Cymysg	512	596	655	833	890	911	819	398	240	367
	Arall	196	259	287	535	807	830	677	258	151	230
	Gwyn	34,757	42,493	43,362	51,133	53,205	51,134	52,863	20,440	10,617	12,780
	Anhyshys	7,053	2,436	2,985	3,398	4,310	4,890	7,044	5,253	5,208	6,492

Ffynhonnell: SWS, 2023

Yn 2022, mae profion mewn Clinigau Iechyd Rhywiol yn fwy cyffredin ymysg: menywod; y rhai 15-24 oed; clinigau sydd wedi'u lleol ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan; a'r rhai o ethnigrwydd Gwyn. Mae Ffigur 2 yn dangos map gwres o leoliad profion.

Ffynhonnell: SWS, 2023

Ffigur 2: Map gwres o gyfradd brofi unigolion fesul 100,000 o'r boblogaeth mewn Clinigau Iechyd Rhywiol, fesul awdurdod lleol (ffynonellau wedi'u cyfuno)

Mae profion drwy'r post yn fwy cyffredin ymysg: menywod; y rhai 15-24 oed; ac unigolion sy'n byw ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro. Mae Tabl 4 yn dangos hyn.

Tabl 4: Nifer o unigolion a brofwyd drwy'r gwasanaeth post, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd a blwyddyn

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Pawb									40,686	46,367
Rhywedd									25,283	26,151
Dynion									14,626	15,427
Anhysbys									777	4,789
Oedran									<5	<5
0-14									17,489	18,889
15-24									15,534	17,978
25-34									5,178	6,526
35-44									1,742	2,075
45-54									636	887
55+									106	10
Anhysbys									3,917	5,943
BI									4,510	7,043
BIPAB									2,836	4,493
BIPBC									8,211	11,476
BIPCTM									3,196	4,727
BIPCaF									702	1,188
BIPHDD									3,440	5,807
BIAP									13,874	5,690
BIPBA										
Anhysbys										

Ffynhonnell: Cynllun Profi a Phostio/TDL, 2023

Mae Tabl 5 yn dangos demograffeg dynion a brofwyd yn y carchar, gyda phroffion yn fwy cyffredin ymysg: y rhai 25-34 oed; a'r rhai sydd yng Ngharchar y Berwyn.

Tabl 5: Nifer yr unigolion a brofwyd yn y carchar, yn ôl grŵp oedran, carchar a blwyddyn

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Pawb			793	2,073	3,393	2,813	7,762	4,952	5,885	6,885
Oedran			0	0	0	0	0	0	0	0
0-14			0	0	0	572	1,970	1,006	977	1,270
15-24			0	0	0	1,042	2,933	2,049	2,256	2,652
25-34			0	0	0	632	1,578	1,100	1,542	1,703
35-44			0	0	0	298	792	532	722	792
45-54			0	0	0	200	360	210	364	415
55+			0	0	0	69	129	55	24	53
Anhysbys			793	2,073	3,393	69	129	55	24	53
Carchar			0	0	264	578	1,496	1,287	2,595	3,171
EF y Berwyn			388	852	1,438	950	2,594	1,541	611	1,870
EF y Parc			240	868	1,273	582	2,087	1,221	1,527	888
EF Caerdydd			0	<5	158	175	787	243	138	193
EF Abertawe			69	238	70	237	351	231	449	299
EF Brynbuga			96	113	190	291	447	429	565	464
EF Prescoed										

Ffynhonnell: SystmOne, 2023

Tabl 6: Nifer yr unigolion a brofwyd mewn Meddygfa Deulu/Clinig Gofal Cynenedigol yn ôl rhyw a blwyddyn

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Pawb	62,294	72,749	72,811	69,281	67,551	65,523	65,229	53,815	57,524	55,829
Rhywedd										
Dynion	56,508	66,648	67,602	64,424	62,536	60,655	59,885	50,091	53,584	52,004
Anhysbys	5,655	5,989	5,149	4,821	4,969	4,832	5,306	3,697	3,910	3,808
	131	112	60	36	46	36	38	27	30	17

Ffynhonnell: LIMS/Datastore, 2023

Mae Tabl 7 yn dangos cyfradd profi unigolion fesul 100,000 o'r boblogaeth ar gyfer pob haint. Dangosir cyfraddau uwch o brofion mewn gwyrdd, a chyfraddau is mewn coch. Mae'r gyfradd brofi wedi cynyddu fesul tipyn ers 2020 ar gyfer pob haint.

Tabl 7: Tabl gwres o gyfradd profi unigolion fesul 100,000 o'r boblogaeth (ffynonellau wedi'u cyfuno)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Clamydia	2361.8	2766.3	2874.3	3084.6	3136.6	3031.9	3179.3	1735.3	2836.5	3111.5
Gonorea	2347.4	1922.6	1813.1	2058.7	2273.8	2247.4	2436.7	1248.7	2453.7	2690.2
Sifffilis	907.6	1465.6	1922.1	1961.8	1975.9	1884.7	1947.4	1260.9	1771.5	1790.6
HIV	1423.2	1889.6	2046.6	2111.7	2176.4	2050.3	2134.9	1326.7	1863.0	2077.2

Ffynhonnell: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2023

3.2 Diagnosisau o STI

Gellir gweld nifer y diagnosisau o bob haint yn Nhabl 8. Mae nifer y diagnosisau o glamydia ar ei uchaf ers 10 mlynedd, gyda 9,215 o unigolion wedi cael diagnosis yn 2022 (22% yn fwy na 2021).

Mae diagnosisau o gonorea hefyd ar eu huchaf ers 10 mlynedd gyda chynnydd o 127% mewn achosion ers 2021, gan gyrraedd 4,126 diagnosis.

Cafwyd 417 diagnosis o sifffilis yn 2022, sy'n gynnydd o 14% ers 2021. Fodd bynnag, cyrhaeddodd nifer yr achosion o sifffilis uchafbwynt yn 2019, gyda 433 achos.

Gwelodd diagnosisau o herpes yr organau cenhedlu achos cyntaf gynnydd o 18% rhwng 2021 a 2022, gan gyrraedd 1,142. Fodd bynnag, mae hyn yn llai na'r nifer yn 2018 gydag uchafbwynt o 1,554.

Mae diagnosisau o ddefaid gwenerol achos cyntaf yn parhau i ostwng gyda 1,003 o achosion yn 2022, 12% yn llai na 2021.

Tabl 8: Nifer yr unigolion sydd wedi cael diagnosis o STI5 a phositifedd, yn ôl ffynhonnell a blwyddyn

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Clamydia	SHC	4,697 11.0%	4,969 10.8%	4,961 10.5%	6,128 10.9%	6,523 10.9%	6,087 10.4%	6,265 10.1%	4,015 15.3%	3,260 20.6%	3,937 20.7%
	Post									3,497 8.7%	4,504 9.8%
	GP ANC	1,632 5.4%	1,683 4.2%	1,571 3.8%	1,442 3.6%	1,364 3.6%	1,215 3.3%	1,236 3.3%	845 3.0%	774 2.4%	732 2.4%
	Carchar							58 5.9%	37 5.2%	50 8.9%	42 4.7%
	Cyfanswm	6,329 8.7%	6,652 7.8%	6,532 7.3%	7,570 7.9%	7,887 8.0%	7,302 7.7%	7,559 7.5%	4,897 8.9%	7,581 8.6%	9,215 9.5%
Gonorea	SHC	923 2.2%	934 2.0%	933 2.0%	920 1.6%	1,119 1.9%	1,248 2.1%	1,517 2.5%	1,153 4.4%	1,124 7.1%	2,360 12.4%
	Post									604 1.5%	1,609 3.5%
	GP ANC	77 0.3%	50 0.4%	40 0.5%	41 0.5%	74 0.6%	76 0.6%	70 0.5%	65 0.5%	85 0.4%	144 0.8%
	Carchar							12 1.2%	5 0.7%	8 1.5%	13 1.5%
	Cyfanswm	1,000 1.4%	984 1.7%	973 1.7%	961 1.5%	1,193 1.7%	1,324 1.9%	1,600 2.1%	1,224 3.1%	1,821 2.4%	4,126 4.9%
Sifflis	SHC	119 0.5%	158 0.6%	139 0.5%	180 0.6%	249 0.7%	281 0.9%	324 1.0%	218 1.6%	270 3.5%	309 2.6%
	Post									6 0.0%	6 0.0%
	GP ANC	<5 0.1%	28 0.2%	68 0.2%	67 0.2%	59 0.2%	69 0.3%	89 0.3%	74 0.3%	78 0.3%	83 0.4%
	Carchar							20 1.5%	13 0.8%	13 0.6%	19 0.8%
	Cyfanswm	120 0.4%	186 0.4%	207 0.3%	247 0.4%	308 0.5%	350 0.6%	433 0.7%	305 0.8%	367 0.7%	417 0.7%
Herpes yr Organau Cenhedlu	SHC/Cynfanswm	1,134	1,235	1,221	1,495	1,418	1,527	1,554	1,022	966	1,142
Defaid Gwenerol	SHC/Cynfanswm	3,281	3,218	3,142	3,181	2,962	2,628	2,264	1,229	1,136	1,003

Ffynonellau: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2023

⁵ Ni chynhelir profion ar gyfer herpes organau cenhedlu na defaid gwenerol felly nid yw positifedd yn berthnasol

Clamydia

Roedd diagnosisau clamydia (Tabl 9) yn fwyaf cyffredin ymysg: menywod; rhai 15-24 oed; clinigau ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro; ac unigolion o ethnigrwydd Gwyn. Mae hyn yn cael ei adlewyrchu'n gliriach yn y gyfradd diagnosis fesul 100,000 o boblogaeth (Tabl 10; mae cyfraddau uwch wedi'u dangos mewn coch a chyfraddau is mewn gwyrdd).

Cyn 2021 a 2022 nid oedd data ethnigrwydd yn ddibynadwy gan fod cyfran uchel o unigolion 'Ethnigrwydd anhysbys' o ethnigrwydd Du a chymysg yn cael cyfraddau diagnosis uwch fesul 100,000 o'r boblogaeth o gymharu â rhai o ethnigrwydd Gwyn.

Tabl 9: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o clamydia, yn ôl rhywedd, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rhywedd	Menywod	3,805	4,031	3,983	4,525	4,710	4,358	4,451	2,907	4,452	5,336
	Dynion	2,513	2,614	2,547	3,044	3,174	2,943	3,105	1,988	3,069	3,407
	Anhysbys	11	7	<5	<5	<5	<5	<5	<5	60	472
Oedran	0-14	22	18	8	24	17	10	11	<5	8	<5
	15-24	4,492	4,661	4,458	5,204	5,456	4,889	5,029	3,042	4,449	5,984
	25-34	1,432	1,571	1,613	1,789	1,888	1,831	1,878	1,386	2,342	2,370
	35-44	253	253	282	342	322	366	381	384	538	556
	45-54	89	97	90	142	123	138	159	107	165	167
	55+	38	26	40	56	53	53	77	51	83	90
	Anhysbys	<5	0	<5	0	0	0	0	<5	6	0
BI	BIPAB	1,298	1,772	1,758	1,887	1,800	1,661	1,649	1,076	968	1,229
	BIPBC	1,445	1,223	1,398	1,419	1,295	1,340	1,395	942	919	1,236
	BIPCTM	831	925	800	889	823	570	560	273	488	671
	BIPCaF	1,009	1,088	1,178	1,308	1,867	1,986	2,011	1,350	2,345	3,115
	BIPHDD	451	426	253	690	726	715	584	399	440	575
	BIAP	48	47	32	39	32	28	22	13	62	115
	BIPBA	1,171	1,098	1,112	1,337	1,343	998	1,336	842	1,131	1,679
	Anhysbys	76	73	<5	<5	<5	<5	<5	<5	1,228	595
Ethnigrwydd	Asiaidd	28	26	21	26	33	40	47	17	15	23
	Du	48	57	56	76	94	88	77	57	40	78
	Cymysg	39	69	59	88	100	100	93	56	47	69
	Arall	16	35	27	48	70	95	79	31	31	23
	Gwyn	4,050	4,534	4,506	5,547	5,756	5,289	5,305	2,857	1,724	1,933
	Anhyshys	2,148	1,931	1,863	1,785	1,834	1,690	1,958	1,879	5,724	7,089

Ffynonellau: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2023

Tabl 10: Tabl gwres o gyfradd ddiagnosis fesul 100,000 o boblogaeth o clamidia, yn ôl rhywedd, oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd\$ a blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rhywedd	Menywod	242.8	256.6	253.1	286.6	297.2	273.9	278.5	181.0	280.8	336.5
	Dynion	165.8	171.8	167.0	198.4	206.1	190.2	199.7	127.1	201.9	224.2
Oedran	0-14	4.2	3.5	1.5	4.6	3.2	1.9	2.1	0.8	1.6	0.8
	15-24	1095.8	1148.0	1113.9	1322.3	1414.7	1288.2	1341.8	799.7	1236.3	1662.9
	25-34	386.7	419.9	427.8	466.3	484.6	463.8	468.1	342.4	613.6	621.0
	35-44	68.0	69.4	78.2	96.0	91.2	103.7	107.5	107.0	148.2	153.1
	45-54	20.7	22.4	20.7	32.7	28.4	32.3	37.9	26.1	41.3	41.8
	55+	3.9	2.6	4.0	5.5	5.1	5.0	7.2	4.7	7.6	8.3
BI	BIPAB	224.0	305.1	301.9	322.7	306.3	280.9	277.5	179.9	164.5	208.9
	BIPBC	209.1	176.5	201.6	204.2	186.0	191.9	199.4	133.9	133.8	179.9
	BIPCTM	190.7	211.6	182.3	201.4	185.6	128.0	124.8	60.7	110.4	151.8
	BIPCaF	210.4	225.3	242.6	266.9	378.4	400.1	401.8	267.6	476.6	633.1
	BIPHDd	117.5	111.0	66.0	179.8	188.9	185.4	150.8	102.4	115.0	150.3
	BIAP	36.1	35.4	24.1	29.5	24.1	21.1	16.6	9.8	46.4	86.1
	BIPBA	308.2	287.9	290.1	346.2	346.5	256.3	342.3	215.4	297.8	442.1
Ethnigrwydd	Asiaidd	39.9	37.1	29.9	37.1	47.1	57.0	67.0	24.2	21.4	32.8
	Du	262.6	311.9	306.4	415.8	514.3	481.5	421.3	311.9	218.9	426.8
	Cymysg	123.7	218.9	187.2	279.2	317.2	317.2	295.0	177.7	149.1	218.9
	Gwyn	138.3	154.8	153.9	189.4	196.6	180.6	181.2	97.6	58.9	66.0

Ffynonellau: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2023

\$ Ni ddylai cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth yn ôl ethnigrwydd ar gyfer 2021 a 2022 gael ei hystyried yn sgil cyfran uchel o gofnodion gydag ethnigrwydd 'anhysbys'

Gonorea

Roedd diagnosisau gonorea (Tabl 11) yn fwyaf cyffredin ymysg: dynion, y rhai 15-24 oed; clinigau ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro; ac unigolion o ethnigrwydd Gwyn.

Tabl 11: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o gonorea yn ôl rhyw, oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rhywedd	Menywod	366	324	321	358	451	405	536	480	695	1,682
	Dynion	632	660	652	603	742	918	1,063	742	1,120	2,236
	Anhysbys	<5	0	0	0	0	<5	0	<5	6	208
Oedran	0-14	5	<5	7	5	0	<5	<5	<5	<5	<5
	15-24	512	501	478	496	584	571	681	542	733	2,379
	25-34	292	309	316	285	363	460	536	410	661	1,092
	35-44	117	102	92	99	124	154	204	179	256	406
	45-54	47	49	47	54	83	89	117	60	101	152
	55+	27	25	35	29	46	51	61	37	69	96
	Anhysbys	<5	0	<5	0	0	0	0	<5	0	0
BI	BIPAB	295	293	256	179	246	321	375	297	322	536
	BIPBC	89	91	118	140	204	198	234	249	194	505
	BIPCTM	224	221	205	171	173	154	151	92	158	278
	BIPCaF	234	225	311	294	384	444	506	575	580	1,105
	BIPHDd	30	25	15	46	69	69	76	54	55	162
	BIAP	<5	0	0	0	<5	0	0	<5	5	22
	BIPBA	187	146	166	125	122	158	264	171	217	746
Ethnigrwydd	Anhysbys	16	7	14	10	13	20	18	17	211	263
	Asiaidd	9	8	12	10	13	14	17	9	72	187
	Du	8	14	15	15	12	25	29	21	23	41
	Cymysg	16	18	11	13	20	35	33	18	21	45
	Arall	7	7	<5	13	25	36	20	12	13	20
	Gwyn	775	845	803	791	959	1,066	1,270	836	645	1,320
	Anhysbys	185	92	128	119	164	148	230	327	1,107	2,680

Ffynhonnell: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2023

Yn yr un modd, mae'r gyfradd ddiagnosis fesul 100,000 o'r boblogaeth (Tabl 12) yn adlewyrchu tueddiadau a welwyd yn y nifer sy'n cael diagnosis o gonorea. Fodd bynnag, cyn 2021, mae cyfraddau uwch wedi'u cofnodi ymysg pobl o ethnigrwydd Du a chymysg.

Tabl 12: Tabl gwres o gyfradd ddiagnosis fesul 100,000 o boblogaeth o gonorea, yn ôl rhywedd, oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd\$ a blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rhywedd	Menywod	23.4	20.6	20.4	22.7	28.5	25.5	33.5	29.9	43.8	106.1
	Dynion	41.7	43.4	42.7	39.3	48.2	59.3	68.4	47.5	73.7	147.1
Oedran	0-14	1.0	0.6	1.3	1.0	0.0	0.2	0.2	0.6	0.4	0.4
	15-24	124.9	123.4	119.4	126.0	151.4	150.5	181.7	142.5	203.7	661.1
	25-34	78.8	82.6	83.8	74.3	93.2	116.5	133.6	101.3	173.2	286.1
	35-44	31.4	28.0	25.5	27.8	35.1	43.7	57.5	49.9	70.5	111.8
	45-54	10.9	11.3	10.8	12.4	19.2	20.8	27.9	14.7	25.3	38.1
	55+	2.8	2.5	3.5	2.8	4.4	4.8	5.7	3.4	6.3	8.8
		50.9	50.4	44.0	30.6	41.9	54.3	63.1	49.6	54.7	91.1
BI	BIPBC	12.9	13.1	17.0	20.1	29.3	28.4	33.4	35.4	28.2	73.5
	BIPCTM	51.4	50.5	46.7	38.7	39.0	34.6	33.7	20.5	35.7	62.9
	BIPCaF	48.8	46.6	64.1	60.0	77.8	89.4	101.1	114.0	117.9	224.6
	BIPHDd	7.8	6.5	3.9	12.0	18.0	17.9	19.6	13.9	14.4	42.4
	BIAP	3.0	0.0	0.0	0.0	0.8	0.0	0.0	0.8	3.7	16.5
	BIPBA	49.2	38.3	43.3	32.4	31.5	40.6	67.6	43.7	57.1	196.4
		12.8	11.4	17.1	14.3	18.5	20.0	24.2	12.8	102.7	266.7
Ethnigrwydd	Asiaidd	43.8	76.6	82.1	82.1	65.7	136.8	158.7	114.9	125.8	224.3
	Du	50.8	57.1	34.9	41.2	63.4	111.0	104.7	57.1	66.6	142.8
	Cymysg	26.5	28.9	27.4	27.0	32.7	36.4	43.4	28.5	22.0	45.1

Ffynhonnell: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2023

\$ Ni ddylai cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth yn ôl ethnigrwydd ar gyfer 2021 a 2022 gael ei hystyried yn sgil cyfran uchel o gofnodion gydag ethnigrwydd 'anhysbys'

Sifflis

Roedd diagnosisu sifflis (Tabl 13) yn fwyaf cyffredin ymysg: dynion, y rhai 25-34 oed; clinigau ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro; ac unigolion o ethnigrwydd Gwyn

Tabl 13: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o sifflis yn ôl rhyw, oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rhywedd	Menywod	24	37	77	82	74	87	114	79	79	100
	Dynion	96	149	130	165	234	262	319	225	287	316
	Anhysbys	0	0	0	0	0	<5	0	<5	<5	<5
Oedran	0-14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	15-24	32	33	34	53	47	71	77	54	48	63
	25-34	29	61	73	78	105	142	170	121	139	143
	35-44	29	45	52	58	82	68	84	60	91	101
	45-54	20	29	26	34	45	39	62	42	48	59
	55+	10	18	22	24	29	30	40	27	41	51
	Anhysbys	0	0	0	0	0	0	0	<5	0	0
BI	BIPAB	29	51	36	36	72	73	71	53	94	72
	BIPBC	33	34	23	36	50	60	68	46	47	73
	BIPCTM	19	27	37	25	29	29	43	37	21	35
	BIPCaF	26	51	63	83	84	101	149	73	107	125
	BIPHDd	<5	<5	9	21	20	25	16	31	17	19
	BIAP	<5	<5	<5	0	<5	0	<5	0	0	<5
	BIPBA	11	17	35	46	50	58	83	64	81	86
Ethnigrwydd	Anhysbys	0	0	<5	0	<5	<5	<5	<5	0	<5
	Asiaidd	<5	6	<5	<5	<5	0	<5	<5	<5	7
	Du	5	6	8	<5	<5	<5	8	<5	<5	7
	Cymysg	<5	<5	5	<5	<5	8	<5	5	5	<5
	Arall	<5	<5	0	<5	9	<5	<5	<5	<5	<5
	Gwyn	96	131	109	150	216	244	271	170	184	203
	Anhyshys	7	38	84	83	75	90	143	122	170	195

Ffynhonnell: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2023

Mae hyn fwy neu lai yn gyson â chyfradd diagnosis sifflis fesul 100,000 o'r boblogaeth (Tabl 14; mae cyfraddau uwch wedi'u dangos mewn coch a chyfraddau is mewn gwyrdd).

Tabl 14: Tabl gwres o gyfradd ddiagnosis fesul 100,000 o boblogaeth o sifflis, yn ôl rhywedd, oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd\$ a blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rhywedd	Menywod	1.5	2.4	4.9	5.2	4.7	5.5	7.1	4.9	5.0	6.3
	Dynion	6.3	9.8	8.5	10.8	15.2	16.9	20.5	14.4	18.9	20.8
Oedran	0-14	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	15-24	7.8	8.1	8.5	13.5	12.2	18.7	20.5	14.2	13.3	17.5
	25-34	7.8	16.3	19.4	20.3	27.0	36.0	42.4	29.9	36.4	37.5
	35-44	7.8	12.4	14.4	16.3	23.2	19.3	23.7	16.7	25.1	27.8
	45-54	4.6	6.7	6.0	7.8	10.4	9.1	14.8	10.3	12.0	14.8
	55+	1.0	1.8	2.2	2.3	2.8	2.8	3.7	2.5	3.8	4.7
BI	BIPAB	5.0	8.8	6.2	6.2	12.3	12.3	11.9	8.9	16.0	12.2
	BIPBC	4.8	4.9	3.3	5.2	7.2	8.6	9.7	6.5	6.8	10.6
	BIPCTM	4.4	6.2	8.4	5.7	6.5	6.5	9.6	8.2	4.7	7.9
	BIPCaF	5.4	10.6	13.0	16.9	17.0	20.3	29.8	14.5	21.7	25.4
	BIPHDd	0.3	1.0	2.3	5.5	5.2	6.5	4.1	8.0	4.4	5.0
	BIAP	0.8	1.5	2.3	0.0	0.8	0.0	0.8	0.0	0.0	3.0
	BIPBA	2.9	4.5	9.1	11.9	12.9	14.9	21.3	16.4	21.3	22.6
Ethnigrwydd	Asiaidd	5.7	8.6	1.4	5.7	2.9	0.0	5.7	2.9	2.9	10.0
	Du	27.4	32.8	43.8	21.9	21.9	21.9	43.8	10.9	21.9	38.3
	Cymysg	12.7	12.7	15.9	9.5	6.3	25.4	9.5	15.9	15.9	12.7
	Gwyn	3.3	4.5	3.7	5.1	7.4	8.3	9.3	5.8	6.3	6.9

Ffynhonnell: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2023

\$ Ni ddylai cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth yn ôl ethnigrwydd ar gyfer 2021 a 2022 gael ei hystyried yn sgil cyfran uchel o gofnodion gydag ethnigrwydd 'anhysbys'

Pan mae unigolyn wedi cael diagnosis o sifflis mewn Clinig Iechyd Rhywiol dylid cwblhau ffurflen wylidwriaeth fanylach ar sifflis, gan gofnodi gwybodaeth fanylach fel cam yr haint. Gellir gweld cam haint i unigolion y cwblhawyd ffurflen fanwl ar eu cyfer yn Nhabl 16.

Tabl 15: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o sifflis yn ôl cam haint a blwyddyn (ffurflenni gwylidwriaeth fanylach ar sifflis)

Cam yr haint	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Cudd cynnar	21	19	18	22	63	35	54	28	46	9
Cynradd	52	63	36	34	57	68	86	56	69	66
Eilaidd	10	32	17	25	38	22	27	17	32	18
Anhysbys	12	18	16	11	6	12	40	34	44	38
Cyfanswm	95	132	87	92	164	137	207	135	191	131

Ffynhonnell: Goruchwyllo Sifflis Manwl, 2023

Yn 2022, roedd yna ostyngiad cyffredinol o 31% yn nifer yr unigolion a gwblhaodd ffurflen wylidwriaeth fanylach. Ers 2018, mae'r mwyafrif o achosion wedi bod yn y cam cynradd. Mae achosion cudd cynnar wedi gostwng 80% ers 2021.

Herpes yr Organau Cenhedlu

Roedd diagnosisau herpes yr organau cenhedlu achos 1^{af} (Tabl 16) yn fwyaf cyffredin ymysg: menywod; y rhai 15-24 oed; clinigau ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe; ac unigolion o ethnigrwydd Gwyn.

Tabl 16: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o herpes yr organau cenhedlu achos 1af, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rhywedd	Menywod	724	760	796	947	918	1,016	1,001	666	653	769
	Dynion	410	475	425	546	500	511	553	356	313	365
	Anhysbys	0	0	0	<5	0	0	0	0	0	8
Oedran	0-14	<5	<5	<5	8	<5	0	<5	<5	<5	<5
	15-24	527	584	644	757	693	737	732	484	425	519
	25-34	356	384	352	431	428	459	470	326	324	361
	35-44	126	140	121	157	148	163	188	106	117	153
	45-54	82	84	62	95	92	94	87	62	65	64
	55+	41	42	38	47	53	74	74	42	34	42
	Anhysbys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BI	BIPAB	357	361	359	363	384	447	395	275	235	250
	BIPBC	246	205	272	289	238	284	255	169	152	198
	BIPCTM	221	226	169	194	194	123	142	71	71	113
	BIPCaF	106	192	231	320	247	276	342	236	278	258
	BIPHDd	15	15	5	94	124	144	117	53	63	62
	BIAP	<5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	BIPBA	187	236	185	235	231	253	303	218	167	261
	Anhysbys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ethnigrwydd	Asiaidd	<5	15	8	12	8	10	10	<5	<5	<5
	Du	8	10	7	20	<5	10	13	8	6	9
	Cymysg	14	14	14	16	20	19	15	13	13	12
	Arall	<5	6	5	11	14	25	21	9	<5	8
	Gwyn	985	1,155	1,120	1,344	1,305	1,378	1,397	725	574	768
	Anhyshys	124	35	67	92	68	85	98	265	370	341

Source: SWS, 2023

Fel y gwelwyd gyda heintiau eraill, mae'r gyfradd ddiagnosis fesul 100,000 o'r boblogaeth (Tabl 17; mae cyfraddau uwch wedi'u dangos mewn coch a chyfraddau is wedi'u cynrychioli mewn gwyrdd) fwy neu lai yn gyson â'r tueddiadau yn nifer diagnosisau ac eithrio ethnigrwydd gyda chyfradd o 49.2

fesul 100,000 o'r boblogaeth ymysg y rhai o ethnigrwydd Du o gymharu â 26.2 fesul 100,000 ymysg y rhai o ethnigrwydd Gwyn.

Tabl 17: Tabl gwres o gyfradd ddiagnosis fesul 100,000 o'r boblogaeth o herpes yr organau cenhedlu achos 1af, yn ôl rhywedd, oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rhywedd	Menywod	46.2	48.4	50.6	60.0	57.9	63.8	62.6	41.5	41.2	48.5
	Dynion	27.1	31.2	27.9	35.6	32.5	33.0	35.6	22.8	20.6	24.0
Oedran	0-14	0.4	0.2	0.8	1.5	0.8	0.0	0.6	0.4	0.2	0.6
	15-24	128.6	143.8	160.9	192.3	179.7	194.2	195.3	127.2	118.1	144.2
	25-34	96.1	102.6	93.4	112.3	109.9	116.3	117.1	80.5	84.9	94.6
	35-44	33.9	38.4	33.6	44.1	41.9	46.2	53.0	29.5	32.2	42.1
	45-54	19.0	19.4	14.3	21.9	21.3	22.0	20.7	15.1	16.3	16.0
	55+	4.2	4.2	3.8	4.6	5.1	7.0	6.9	3.9	3.1	3.9
BI	BIPAB	61.6	62.2	61.7	62.1	65.3	75.6	66.5	46.0	39.9	42.5
	BIPBC	35.6	29.6	39.2	41.6	34.2	40.7	36.5	24.0	22.1	28.8
	BIPCTM	50.7	51.7	38.5	44.0	43.8	27.6	31.7	15.8	16.1	25.6
	BIPCaF	22.1	39.8	47.6	65.3	50.1	55.6	68.3	46.8	56.5	52.4
	BIPHDd	3.9	3.9	1.3	24.5	32.3	37.3	30.2	13.6	16.5	16.2
	BIAP	1.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Ethnigrwydd	BIPBA	49.2	61.9	48.3	60.9	59.6	65.0	77.6	55.8	44.0	68.7
	Asiaidd	2.9	21.4	11.4	17.1	11.4	14.3	14.3	2.9	2.9	5.7
	Du	43.8	54.7	38.3	109.4	16.4	54.7	71.1	43.8	32.8	49.2
	Cymysg	44.4	44.4	44.4	50.8	63.4	60.3	47.6	41.2	41.2	38.1
	Gwyn	33.6	39.4	38.2	45.9	44.6	47.1	47.7	24.8	19.6	26.2

Ffynhonnell: SWS, 2023

Defaid gwenerol

Mae defaid gwenerol achos 1^{af} (Tabl 18) yn fwyaf cyffredin ymysg: dynion; y rhai 25-34 oed; clinigau ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe; a'r rhai o ethnigrwydd Gwyn.

Tabl 18: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o ddefaid gwenerol achos 1af, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rhywedd	Menywod	1,507	1,496	1,386	1,415	1,331	1,145	960	566	486	413
	Dynion	1,774	1,722	1,756	1,766	1,630	1,483	1,303	662	650	587
	Anhysbys	0	0	0	0	<5	0	<5	<5	0	<5
Oedran	0-14	<5	<5	<5	0	<5	<5	<5	<5	0	0
	15-24	1,929	1,832	1,743	1,772	1,580	1,363	1,056	489	317	211
	25-34	844	847	850	853	857	787	731	433	499	437
	35-44	278	296	306	298	274	255	267	167	174	197
	45-54	161	174	162	166	167	144	135	85	96	101
	55+	65	65	78	92	80	77	74	54	50	57
	Anhysbys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BI	BIPAB	815	752	740	683	607	551	491	292	265	232
	BIPBC	679	533	657	553	463	421	389	246	205	225
	BIPCTM	628	604	513	462	390	252	166	62	97	76
	BIPCaF	387	669	623	702	725	729	623	271	249	202
	BIPHDd	116	89	74	307	316	366	202	112	92	70
	BIAP	43	15	0	0	0	0	0	0	0	0
	BIPBA	613	556	535	474	461	309	393	246	228	198
Ethnigrwydd	Anhysbys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Asiaidd	15	22	18	13	20	27	19	8	<5	<5
	Du	19	25	24	28	21	13	24	6	6	14
	Cymysg	26	26	28	37	49	34	28	12	6	9
	Arall	17	23	20	22	39	40	29	5	6	8
	Gwyn	2,697	2,944	2,832	2,865	2,651	2,337	1,943	881	727	646
	Anhyshys	507	178	220	216	182	177	221	317	389	323

Ffynhonnell: SWS, 2023

Gellir gweld y gyfradd ddiagnosis o ddefaid gwenerol fesul 100,000 yn Nhabl 19 (mae cyfraddau uwch wedi'u dangos mewn coch a chyfraddau is mewn gwyrdd) ac mae tueddiadau'n debyg, fodd bynnag: mae'r gyfradd yn uwch ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro (41.1 fesul 100,000) o gymharu â Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan (39.4 fesul 100,000); ac mae'r gyfradd yn uwch yn y rhai o ethnigrwydd Du (76.6 fesul 100,000) o gymharu â'r rhai o ethnigrwydd Gwyn (22.1 fesul 100,000).

Tabl 19: Tabl gwres o gyfradd ddiagnosis fesul 100,000 o'r boblogaeth o ddefaid gwenerol achos 1af, yn ôl rhywedd, oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rhywedd	Menywod	96.2	95.2	88.1	89.6	84.0	72.0	60.1	35.2	30.6	26.0
	Dynion	117.1	113.2	115.1	115.1	105.8	95.8	83.8	42.3	42.8	38.6
Oedran	0-14	0.8	0.8	0.6	0.0	0.8	0.4	0.2	0.2	0.0	0.0
	15-24	470.6	451.2	435.5	450.2	409.7	359.1	281.8	128.6	88.1	58.6
	25-34	227.9	226.4	225.5	222.3	220.0	199.4	182.2	107.0	130.7	114.5
	35-44	74.7	81.3	84.9	83.7	77.6	72.3	75.3	46.5	47.9	54.3
	45-54	37.4	40.1	37.3	38.2	38.6	33.7	32.2	20.8	24.0	25.3
	55+	6.6	6.5	7.7	9.0	7.7	7.3	6.9	5.0	4.6	5.2
BI	BIPAB	140.7	129.5	127.1	116.8	103.3	93.2	82.6	48.8	45.0	39.4
	BIPBC	98.2	76.9	94.8	79.6	66.5	60.3	55.6	35.0	29.8	32.7
	BIPCTM	144.1	138.1	116.9	104.7	88.0	56.6	37.0	13.8	21.9	17.2
	BIPCaF	80.7	138.6	128.3	143.2	146.9	146.9	124.5	53.7	50.6	41.1
	BIPHDd	30.2	23.2	19.3	80.0	82.2	94.9	52.2	28.7	24.1	18.3
	BIAP	32.4	11.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	BIPBA	161.3	145.8	139.6	122.8	118.9	79.4	100.7	62.9	60.0	52.1
Ethnigrwydd	Asiaidd	21.4	31.4	25.7	18.5	28.5	38.5	27.1	11.4	2.9	4.3
	Du	104.0	136.8	131.3	153.2	114.9	71.1	131.3	32.8	32.8	76.6
	Cymysg	82.5	82.5	88.8	117.4	155.5	107.9	88.8	38.1	19.0	28.6
	Gwyn	92.1	100.5	96.7	97.8	90.5	79.8	66.4	30.1	24.8	22.1

Ffynhonnell: SWS, 2023

Cymharu heintiau STI yn ôl rhywedd a rhywioldeb a hunanadroddwyd

Gellir gweld y cyfraddau diagnosis fesul 100,000 ar gyfer yr holl heintiau yn Nhabl 20 (menywod) a Thabl 21 (dynion), lle mae cyfraddau uwch wedi'u dangos mewn coch a chyfraddau is mewn gwyrdd.

Tabl 20: Cyfradd ddiagnosis fesul 100,000 o'r boblogaeth o heintiau STI ymysg menywod, yn ôl blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Clamydia	242.8	256.6	253.1	286.6	297.2	273.9	278.5	181.0	280.8	336.5
Gonorea	23.4	31.8	31.4	30.9	38.2	42.2	50.7	38.6	58.6	132.9
Sifilis	1.5	2.4	4.9	5.2	4.7	5.5	7.1	4.9	5.0	6.3
Herpes achos 1af	46.2	48.4	50.6	60.0	57.9	63.8	62.6	41.5	41.2	48.5
Defaid achos 1af	96.2	95.2	88.1	89.6	84.0	72.0	60.1	35.2	30.6	26.0

Ffynhonnell: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2023

Tabl 21: Cyfradd ddiagnosis fesul 100,000 o'r boblogaeth o heintiau STI ymysg dynion, yn ôl blwyddyn (ffynonellau wedi'u cyfuno)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Clamydia	165.8	171.8	167.0	198.4	206.1	190.2	199.7	127.1	201.9	224.2
Gonorea	41.7	43.4	42.7	39.3	48.2	59.3	68.4	47.5	73.7	147.1
Sifilis	6.3	9.8	8.5	10.8	15.2	16.9	20.5	14.4	18.9	20.8
Herpes achos 1af	27.1	31.2	27.9	35.6	32.5	33.0	35.6	22.8	20.6	24.0
Defaid achos 1af	117.1	113.2	115.1	115.1	105.8	95.8	83.8	42.3	42.8	38.6

Ffynhonnell: SWS, Cynllun Profi a Phostio/TDL, SystmOne a Datastore, 2023

Gwelir tueddiadau tebyg yng nghyfraddau defnyddwyr gwasanaethau sy'n fenywod ac yn ddynion.

Mae rhai heintiau yn fwy cyffredin ymysg dynion sy'n cael rhyw gyda dynion. Mae Tabl 22 yn dangos nifer yr heintiau mewn dynion yn ôl rhywioldeb.

Tabl 22: Nifer y dynion sydd wedi cael diagnosis o STI, yn ôl rhywioldeb a blwyddyn

	Rhywioldeb	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Clamydia	Dyn heterorywiol	1,829	1,914	1,949	2,363	2,451	2,043	1,842	900	762	938
	Dyn hoyw neu ddeurywiol	158	233	266	345	338	407	452	348	376	410
	Dyn anhysbys	186	112	50	93	122	329	566	556	413	378
Gonorea	Dyn heterorywiol	309	309	282	248	292	286	325	224	244	543
	Dyn hoyw neu ddeurywiol	262	307	336	325	399	535	585	323	396	688
	Dyn anhysbys	31	21	11	13	26	68	111	167	119	245
Sifffilis	Dyn heterorywiol	24	40	35	36	43	43	59	33	34	42
	Dyn hoyw neu ddeurywiol	71	96	78	114	166	179	186	109	169	184
	Dyn anhysbys	<5	5	6	5	8	22	30	49	41	48
Herpes yr organau cenhedlu achos 1af	Dyn heterorywiol	341	429	377	486	446	426	396	222	197	218
	Dyn hoyw neu ddeurywiol	23	25	37	46	43	41	54	34	22	37
	Dyn anhysbys	46	21	11	14	11	44	103	100	94	110
Defaid gwenerol achos 1af	Dyn heterorywiol	1,555	1,566	1,621	1,594	1,461	1,214	934	367	366	331
	Dyn hoyw neu ddeurywiol	88	94	111	132	129	107	80	47	39	45
	Dyn anhysbys	131	62	24	40	40	162	289	248	245	211

Ffynhonnell: SWS, 2023

Mae clamydia, herpes yr organau cenhedlu, a defaid gwenerol yn fwy cyffredin ymysg dynion heterorywiol na dynion hoyw a deurywiol. Mae gonorea a sifffilis yn fwy cyffredin ymysg dynion hoyw a deurywiol na dynion heterorywiol.

Brech M

Clefyd feirysol yw brech M, sydd i'w ganfod yng Nghanolbarth a Gorllewin Affrica'n bennaf. Gall y feirws drosglwyddo o berson i berson drwy ddod i gysylltiad agos â briwiau brech M, a deunydd sydd wedi bod mewn cysylltiad â briwiau (fel dillad gwely), yn ogystal â thrwy beswch a thisian. Yn flaenorol, gwelwyd 7 achos rhwng 2018 a 2021. Yn 2022, cafodd cyfanswm o 1,237 o unigolion frechiad ar gyfer brech M yng Nghymru.

Yn 2022, cafwyd brigiad o achosion yn y DU, gyda'r achos cyntaf yn cael ei ganfod yn Lloegr ar 6 Mai 2022. Cadarnhawyd yr achos cyntaf yng Nghymru ar 26 Mai 2022. Canfuwyd cyfanswm o 48 achos yng Nghymru yn 2022 (gweler Tabl 23) gyda'r mwyafrif o'r achosion ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro.

Tabl 23 Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o Frech M, yn ôl Bwrdd Iechyd yn 2022

	2022
BIPAB	<5
BIPBC	14
BIPCTM	<5
BIPCaF	17
BIPHDD	<5
BIPBA	9
Cyfanswm	48

Ffynhonnell: LIMS/Datastore, 2023

3.3 Ailheintiau

Mae ailheintio yn cyfeirio at ddiagnosis dilynol o'r un haint yn dilyn triniaeth / clirio'r haint gwreiddiol. Mae Tabl 24 yn dangos nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o bob haint mewn Clinigau Iechyd Rhywiol⁶ yn 2022 a nifer a chyfran y rhai a oedd wedi'u heintio yn 2022 a oedd wedi cael diagnosis blaenorol rhwng 2019 a 2021. Ar draws yr heintiau STI, y gyfran gyffredinol oedd 10%.

Table 24: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o STI yn 2022 a chyfran yr unigolion a oedd â haint rhwng 2019 a 2021 hefyd (data Clinigau Iechyd Rhywiol yn unig)

	Unigolion a gafodd ddiagnosis yn 2022	Nifer a gafodd ddiagnosis rhwng 2019-2021 hefyd %
Clamydia	3,937	409 10%
Gonorea	2,360	238 10%
Sifflis	309	31 10%

Ffynhonnell: SWS, 2023

Gall demograffeg unigolion sy'n profi ailheintiau amrywio yn ôl haint (Tabl 25).

- Mae ailheintiau clamydia'n fwy cyffredin ymysg: menywod; grŵp oedran 15-24 oed; clinigau ym Mwrdd Iechyd Caerdydd a'r Fro; a'r rhai o ethnigrwydd Gwyn
- Mae ailheintiau gonorea'n fwy cyffredin ymysg: dynion; grŵp oedran 25-34 oed; clinigau ym Mwrdd Iechyd Caerdydd a'r Fro; a'r rhai o ethnigrwydd Gwyn
- Mae ailheintiau sifflis: yn digwydd ymysg dynion yn unig ac yn fwy cyffredin yn y grŵp oedran 35-44 oed; mewn clinigau ym Mwrdd Iechyd Caerdydd a'r Fro; a'r rhai o ethnigrwydd Gwyn

⁶ Dim ond mewn data Clinigau Iechyd Rhywiol y gellir pennu ailheintiau

Tabl 25: Nifer yr unigolion a gafodd eu hailheintio ag STI, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd ac ethnigrwydd (data Clinigau Iechyd Rhywiol yn unig)

		Clamydia	Gonorea	Sifflis
	Pawb	409	238	31
Rhywedd	Menywod	230	16	0
	Dynion	178	222	31
	Anhysbys	<5	0	0
Oedran	0-14	<5	0	0
	15-24	269	59	<5
	25-34	86	97	8
	35-44	33	48	10
	45-54	16	22	7
	55+	<5	12	<5
	Anhysbys	0	0	0
BI	BIPAB	88	51	10
	BIPBC	32	19	<5
	BIPCTM	<5	6	<5
	BIPCaF	199	117	9
	BIPHDd	<5	<5	0
	BIAP	0	0	0
	BIPBA	83	44	6
	Anhysbys	0	0	0
Ethnigrwydd	Asiaidd	<5	<5	<5
	Du	7	<5	<5
	Cymysg	8	9	<5
	Arall	5	<5	0
	Gwyn	269	173	23
	Anhyshys	118	47	5

Ffynhonnell: SWS, 2023

3.4 Cydheintiau

Mae cydheintiau'n digwydd pan mae unigolyn yn cael diagnosis o fwy nag un haint yr un pryd. Mae cydheintiau o heintiau dethol mewn Clinigau Iechyd Rhywiol yn 2022 wedi'u dangos yn Nhabl 26, a chlamydia a gonorea yw'r cydhaint mwyaf cyffredin.

Tabl 26: Nifer yr unigolion wedi'u cydheintio ag STI yn 2022 (data Clinigau Iechyd Rhywiol yn unig)

	Clamydia	Gonorea	Sifflis
Clamydia		581	52
Gonorea	581		70
Sifflis	52	70	

Ffynhonnell: SWS, 2023

Mae Tabl 27 yn dangos y gyfradd gyd-heintio fesul 100,000 o'r boblogaeth ar gyfer pob cyfuniad (mae cyfraddau uwch wedi'u cynrychioli mewn coch a chyfraddau is mewn gwyrdd).

Tabl 27: Cyfradd cydheintio unigolion fesul 100,000 o'r boblogaeth gydag STI, yn ôl rhyw, grŵp oedran, Bwrdd Iechyd ac ethnigrwydd

		Clamydia & gonorea	Gonorea & sifflis	Clamydia & sifflis
Rhywedd	Menywod	16.1	0.1	0.2
	Dynion	21.3	4.4	3.2
Oedran	0-14	1.0	0.0	0.0
	15-24	107.5	4.4	2.8
	25-34	28.8	7.9	4.7
	35-44	13.5	4.4	4.1
	45-54	5.5	1.0	1.8
	55+	0.6	0.4	0.2
BI	BIPAB	14.3	2.4	1.5
	BIPBC	9.5	0.6	0.4
	BIPCTM	4.7	0.7	0.2
	BIPCaF	57.3	6.5	5.5
	BIPHDd	1.8	0.0	0.0
	BIAP	0.0	0.0	0.0
	BIPBA	32.1	4.5	3.2
Ethnigrwydd	Asiaidd	5.7	4.3	2.9
	Du	49.2	16.4	16.4
	Cymysg	38.1	6.3	0.0
	Gwyn	10.6	0.8	0.6

Ffynhonnell: SWS, 2023

Gall demograffeg unigolion sy'n profi cydheintiau amrywio gyda chyfuniad o heintiau. Mae'r gyfradd gydheintio:

- Clamydia a gonorea ar ei huchaf ymysg: dynion, grŵp oedran 15-24 oed; clinigau ym Mwrdd Iechyd Caerdydd a'r Fro; a'r rhai o ethnigrwydd Du
- Gonorea a sifflis ar ei huchaf ymysg: dynion; grŵp oedran 25-34 oed; clinigau ym Mwrdd Iechyd Caerdydd a'r Fro; a'r rhai o ethnigrwydd Du
- Clamydia a sifflis hefyd ar ei huchaf ymysg: dynion; grŵp oedran 25-34 oed; mewn clinigau ym Mwrdd Iechyd Caerdydd a'r Fro; a'r rhai o ethnigrwydd Du

3.5 Haint HIV

Yn gyffredinol, mae achosion newydd o'r haint HIV yng Nghymru yn cael eu hadrodd ar y cyd ag UKHSA⁷. Mae Tabl 28 yn dangos nifer yr achosion newydd o'r haint yng Nghymru, gan ddangos gostyngiad graddol mewn achosion ers 2018.

⁷ Dim ond hyd at 2021 y mae data HIV ar gael

Tabl 28: Nifer yr unigolion sy'n byw yng Nghymru sy'n cael diagnosis newydd o HIV, yn ôl rhyw, grŵp oedran, ethnigrwydd a blwyddyn

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pawb	138	190	196	144	124	144	126	77	60
Menywod	24	50	37	31	25	29	36	20	20
Dynion	114	140	159	113	99	115	90	57	40
0-14	<5	<5	0	0	<5	<5	<5	0	0
15-24	22	24	16	19	17	11	<10	<10	<5
25-34	42	50	65	47	35	42	41	25	15
35-49	49	72	69	41	39	61	45	27	24
50-64	21	35	34	27	25	23	29	14	17
65+	<5	<10	12	10	<10	<10	<10	<5	<5
Gwyn	103	132	142	90	85	93	64	35	28
Du Affricanaidd	14	18	15	9	13	12	10	7	5
Du Cariadidd	<5	0	0	0	0	0	0	0	<5
Arall new gymysg	8	16	10	15	10	13	10	9	6
Anhysbys	<10	24	29	30	16	26	42	26	<20

Ffynhonnell: Arolwg o'r Holl Heintiau HIV sydd wedi cael Diagnosis (SOPHID), 2023

Yn nodweddiadol, mae diagnosisau newydd o HIV yng Nghymru yn fwyaf cyffredin ymysg: dynion; y rhai 35-49 oed; a'r rhai o ethnigrwydd Gwyn.

Gellir gweld y gyfradd ddiagnosis fesul 100,000 o'r boblogaeth yn Nhabl 29, lle mae cyfraddau uwch wedi'u dangos mewn coch a chyfraddau is mewn gwyrdd, ar gyfer dynion a menywod ac mae'r gyfradd gyffredinol wedi bod yn gostwng ers 2019.

Tabl 29: Cyfradd ddiagnosis fesul 100,000 o'r boblogaeth ar gyfer HIV, yn ôl rhyw, grŵp oedran, ethnigrwydd a blwyddyn

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pawb	4.5	6.1	6.3	4.6	4.0	4.6	4.0	2.4	1.9
Menywod	1.5	3.2	2.4	2.0	1.6	1.8	2.3	1.2	1.3
Dynion	7.5	9.2	10.4	7.4	6.4	7.6	5.8	3.6	2.6

Ffynhonnell: Arolwg o'r Holl Heintiau HIV sydd wedi cael Diagnosis (SOPHID), 2023

O'r rhai a ddarparodd ffigur CD4 diweddaraf, mae cyfran y diagnosisau newydd sydd wedi'u dosbarthu fel hwyr (CD4 <300) wedi bod yn lleihau ers 2019 (Tabl 30).

Tabl 30: Cyfran yr unigolion a gafodd ddiagnosis o HIV yn hwyr neu'n hwyr iawn (UKHSA)⁸

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nifer gyda chyfrif CD4 o fewn 91 diwrnod o ddiagnosis	114	124	130	67	79	85	75	34	23
Canolrif CD4	330	340	286	379	330	390	300	348	424
Nifer â diagnosis hwyr	51	60	68	27	39	35	41	17	10
% hwyr (o'r rhai â CD4)	45%	48%	52%	40%	49%	41%	55%	50%	43%

Ffynhonnell: Arolwg o'r Holl Heintiau HIV sydd wedi cael Diagnosis (SOPHID), 2023

O'r rhai a ddarparodd wybodaeth, y llwybrau trosglwyddo disgwylidig a hunan-adroddwyd yw rhyw rhwng dynion a chyswllt heterorywiol o hyd (Tabl 31).

⁸ Nid yw cyfrif CD4 ar gael adeg diagnosis ym mhob achos, e.e. yn 2021, mae cyfrif CD4 ar gael ar gyfer 23/60 achos

Tabl 31: Nifer yr unigolion a gafodd ddiagnosis o HIV, yn llwybr trosglwyddo a blwyddyn

Categori cysylltiad tebygol	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Rhyw rhwng dynion	83	77	107	52	52	61	37	31	18
Cysylltiad heterorywiol	40	67	49	42	43	42	29	19	24
Chwistrellu cyffuriau	<5	9	6	<10	<5	0	0	<5	0
Mam I blentyn	<5	<5	0	0	0	<5	<5	0	0
Arall	0	0	0	<5	<5	<5	0	<5	0

Ffynhonnell: Arolwg o'r Holl Heintiau HIV sydd wedi cael Diagnosis (SOPHID), 2023

Mae nifer yr unigolion sy'n byw â HIV yng Nghymru (sy'n cael gofal) yn cael ei ddangos yn Nhabl 32 a bu gostyngiad o 11% rhwng 2020 a 2021.

Tabl 32: Nifer yr unigolion sy'n byw â HIV, yn ôl rhyw, grŵp oedran, ethnigrwydd a blwyddyn

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Cyfanswm	1,674	1,829	1,943	2,023	2,097	2,192	2,373	2,424	2,163
Menywod	420	442	464	482	489	509	545	559	493
Dynion	1,254	1,387	1,479	1,541	1,608	1,683	1,826	1,865	1,617
O dan 15	14	16	12	10	<5	<5	7	6	0
15 i 24	71	58	<65	<60	<65	<55	<60	<50	33
25 i 34	297	317	337	332	313	321	331	328	257
35 i 49	791	853	870	871	880	898	958	957	852
50 i 64	428	499	563	632	702	761	840	885	821
65 a throsodd	73	86	100	121	136	156	181	199	200
Gwyn	1,267	1,399	1,496	1,562	1,610	1,681	1,779	1,809	1,581
Du Affricanaidd	290	294	291	303	318	317	329	337	288
Du Caribiadidd	<5	<5	6	7	7	6	9	7	8
Du Arall	<30	<30	31	31	33	36	41	42	38
Asiaidd	45	51	58	55	54	63	64	65	57
Arall new gymysg	37	42	47	51	58	60	66	64	58

Ffynhonnell: Arolwg o'r Holl Heintiau HIV sydd wedi cael Diagnosis (SOPHID), 2023

Mae byw gyda HIV yng Nghymru yn fwy cyffredin ymysg: dynion; y rhai 35-49 oed; a'r rhai o ethnigrwydd Gwyn.

Mae'r gyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth wedi'i dangos yn Nhabl 33. Mae'r gostyngiad yn nifer yr unigolion sy'n byw â HIV hefyd wedi'i gynrychioli gan y newid yn y gyfradd.

Tabl 33: Cyfradd fesul 100,000 o unigolion sy'n byw â HIV, yn ôl rhyw, grŵp oedran, ethnigrwydd a blwyddyn

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pawb	54.3	59.2	62.7	65.0	67.1	69.8	75.3	76.5	69.7
Menywod	26.8	28.1	29.5	30.5	30.9	32.0	34.1	34.8	31.1
Dynion	82.8	91.2	96.9	100.5	104.4	111.0	117.5	119.3	106.4

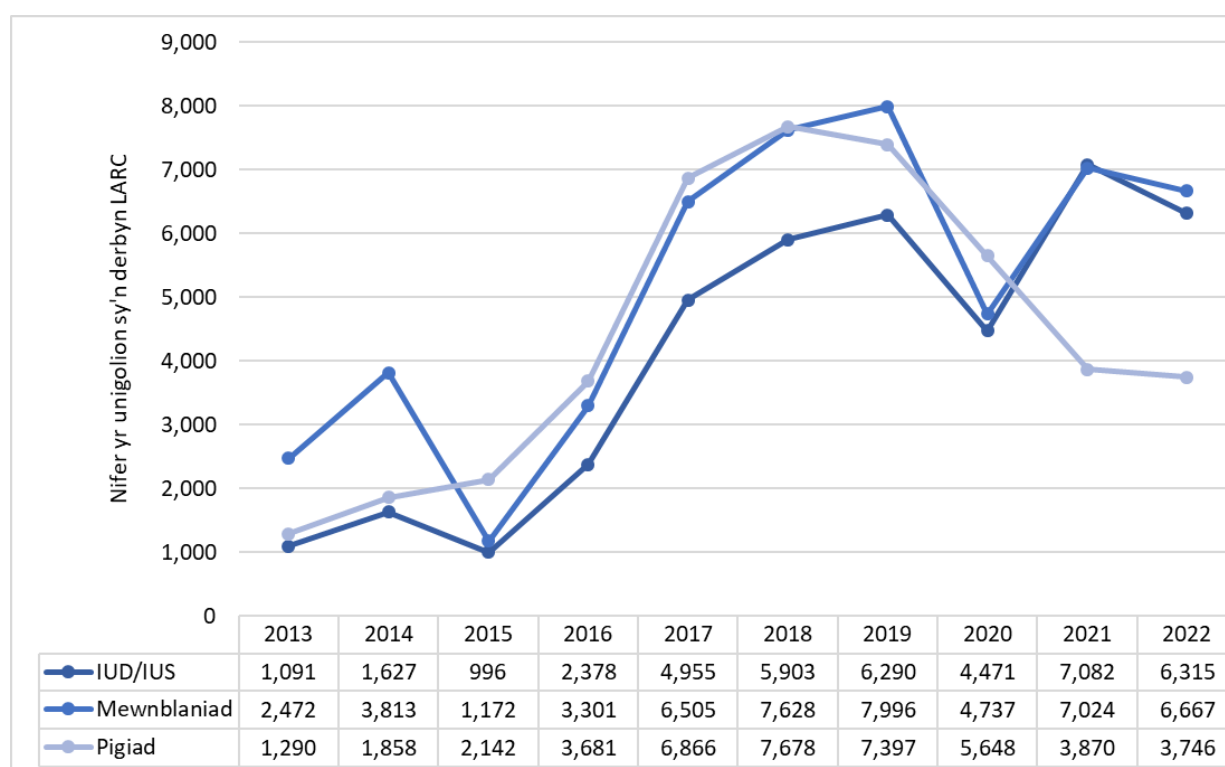
Ffynhonnell: Arolwg o'r Holl Heintiau HIV sydd wedi cael Diagnosis (SOPHID), 2023

4. Atal Cenhedlu

4.1 Dulliau Atal Cenhedlu Gwrthdroadwy Hirdymor (LARC)

Mae yna dri math o LARC yn cael eu darparu yn y DU, sef dyfeisiau yn y groth (IUD/IUS), mewnbaniadau a phigiadau ('Depot'). Mae IUD/IUSs yn para rhwng 5 a 10 mlynedd; mae mewnbaniadau'n para hyd at 3 blynedd; a phigiadau'n para hyd at 3 mis. Mae unigolion yn dewis math o LARC sy'n addas iddyn nhw.

Mae LARC yn cael eu darparu mewn Clinigau Iechyd Rhywiol yn bennaf yng Nghymru, ond gall meddygon teulu eu darparu hefyd. Mae Ffigur 3 yn dangos nifer yr unigolion sy'n derbyn LARC mewn Clinigau Iechyd Rhywiol.

Ffynhonnell: SWS, 2023

Ffigur 3: Nifer yr unigolion sy'n derbyn LARC mewn Clinigau Iechyd Rhywiol, yn ôl math a blwyddyn

Gostyngodd nifer yr unigolion sy'n derbyn LARC mewn Clinigau Iechyd Rhywiol 6% yn 2022 o gymharu â 2021 a 22% ers y nifer uchaf a gofnodwyd yn 2019. Mae'r duedd mewn darpariaeth LARC ar ffurf pigiad ('Depot') sydd fwyaf amlwg gyda gostyngiad flwyddyn ar ôl blwyddyn ers 2018.

Mewnbaniadau yw'r math mwyaf cyffredin o LARC a ddarperir, ond cynyddodd IUD/IUSs mewn poblogrwydd rhwng 2015 a 2021. Caiff hyn ei adlewyrchu gan y gyfradd dderbyn fesul 100,000 o'r boblogaeth a welir yn Nhabl 34.

Tabl 34: Tabl gwres o gyfradd dderbyn fesul 100,000 o'r boblogaeth ar gyfer LARC mewn Clinigau Iechyd Rhywiol, yn ôl math a blwyddyn

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Math	IUD/IUS	69.6	103.6	63.3	150.6	312.6	370.9	393.6	278.4	446.6	398.3
	Mewnblianiad	157.7	242.8	74.5	209.0	410.4	479.3	500.3	294.9	443.0	420.5
	Pigiad	82.3	118.3	136.1	233.1	433.2	482.5	462.8	351.7	244.1	236.2
	Unrhyw LARC	304.2	452.1	263.6	569.0	1,125.2	1,300.8	1,325.0	908.3	1,110.7	1,040.1

Ffynhonnell: SWS, 2023

Gall y math a ffefrir o LARC amrywio yn ôl demograffeg. Gellir gweld gwybodaeth ddemograffig am yr unigolion sy'n derbyn pob math o LARC yn Nhablau 35-37.

Tabl 35: Nifer yr unigolion sy'n derbyn IUD/IUS mewn Clinigau Iechyd Rhywiol, yn ôl grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn⁹

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Oedran	0-14	0	<5	0	<5	8	6	<5	5	10	<5
	15-24	248	384	197	504	1,287	1,466	1,755	1,236	1,889	1,359
	25-34	388	605	347	819	1,805	2,180	2,084	1,686	2,378	2,207
	35-44	292	420	287	644	1,241	1,462	1,445	1,029	1,782	1,728
	45-54	155	207	149	366	578	740	775	485	950	950
	55+	8	10	16	43	36	44	29	30	73	70
	Anhysbys	0	0	0	0	0	5	200	0	0	0
BI	BIPAB	1,074	1,344	0	0	845	1,715	1,738	1,084	1,356	1,740
	BIPBC	0	<5	0	<5	9	9	6	239	1,764	1,488
	BIPCTM	<5	<5	527	714	870	843	879	282	251	393
	BIPCaF	16	278	469	1,183	1,597	1,438	1,595	1,106	1,805	913
	BIPHDD	0	<5	0	480	731	1,104	961	749	604	546
	BIAP	0	0	0	0	903	0	0	0	0	0
	BIPBA	0	0	0	0	0	794	1,111	1,011	1,302	1,235
	Anhysbys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ethnigrwydd	Asiaidd	26	38	15	58	73	75	118	42	60	41
	Du	7	11	14	39	55	67	73	32	44	74
	Cymysg	17	34	10	39	68	97	73	73	88	69
	Arall	7	13	6	31	66	92	80	49	43	49
	Gwyn	1,016	1,467	848	1,836	4,073	5,022	5,297	3,299	4,753	4,405
	Anhyshys	18	64	103	375	620	550	649	976	2,094	1,677

Ffynhonnell: SWS, 2023

⁹ Nid oedd data ar gael ar gyfer Bwrdd Iechyd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan am y blynyddoedd 2015 a 2016 – Tablau 36-39

Tabl 36: Nifer yr unigolion sy'n derbyn mewnblaniadau mewn Clinigau Iechyd Rhywiol, yn ôl grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Oedran	0-14	74	97	<5	54	120	135	205	103	105
	15-24	1,534	2,340	630	1,859	3,465	4,021	4,110	2,330	3,116
	25-34	629	988	410	990	2,064	2,403	2,319	1,554	2,406
	35-44	195	304	112	310	662	825	948	583	1,075
	45-54	39	83	16	87	193	242	271	165	315
	55+	<5	<5	0	<5	0	<5	<5	<5	7
	Anhysbys	0	0	0	0	<5	0	140	<5	0
BI	BIPAB	2,433	3,428	0	0	1,510	2,950	3,021	1,642	2,200
	BIPBC	<5	0	<5	<5	5	<5	13	253	1,506
	BIPCTM	<5	<5	612	760	1,021	961	988	310	312
	BIPCaF	35	377	557	1,557	1,655	1,410	1,468	683	1,050
	BIPHDd	0	7	<5	983	1,262	1,582	1,441	1,118	1,056
	BIAP	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	BIPBA	0	0	0	0	1,052	723	1,065	731	900
	Anhysbys	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ethnigrwydd	Asiaidd	21	27	14	35	47	56	59	30	40
	Du	14	28	11	42	62	74	78	33	48
	Cymysg	27	52	6	42	81	96	126	44	59
	Arall	8	19	5	29	52	81	128	49	48
	Gwyn	2,358	3,564	1,038	2,590	5,523	6,717	6,917	3,808	5,295
	Anhyshys	44	123	98	563	740	604	688	773	1,534

Ffynhonnell: SWS, 2023

Tabl 37: Nifer yr unigolion sy'n derbyn pigladau mewn Clinigau Iechyd Rhywiol, yn ôl grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Oedran	0-14	12	15	13	37	50	71	70	50	22	33
	15-24	840	1,202	1,298	2,243	4,017	4,468	4,022	2,914	2,002	1,822
	25-34	317	487	600	976	1,967	2,230	2,179	1,851	1,300	1,291
	35-44	106	140	184	354	694	767	794	690	461	513
	45-54	15	14	47	70	136	142	157	143	85	86
	55+	0	0	0	0	<5	0	<5	0	0	<5
	Anhysbys	0	0	0	<5	0	0	174	0	0	0
BI	BIPAB	1,256	1,748	0	0	1,551	2,124	1,870	1,918	1,285	1,303
	BIPBC	0	0	0	0	<5	0	<5	80	277	262
	BIPCTM	<5	17	2,015	2,299	2,580	2,811	2,676	1,466	706	727
	BIPCaF	30	85	127	1,028	1,120	1,104	981	629	546	499
	BIPHDd	0	8	0	354	463	618	539	416	285	231
	BIAP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	BIPBA	0	0	0	0	1,150	1,021	1,330	1,139	771	724
	Anhysbys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ethnigrwydd	Asiaidd	5	5	6	15	26	28	27	15	10	12
	Du	<5	10	<5	20	45	40	57	42	32	35
	Cymysg	13	27	<5	17	49	70	70	52	37	37
	Arall	7	11	6	14	39	53	66	43	31	34
	Gwyn	1,247	1,746	2,077	3,180	6,161	6,978	6,665	4,842	3,035	2,801
	Anhyshys	15	59	48	435	546	509	512	654	725	827

Ffynhonnell: SWS, 2023

- Darparwyd IUD/IUSs yn fwyaf aml i unigolion; 25-34 oed; mewn clinigau ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe; ac o ethnigrwydd Gwyn
- Darparwyd mewnblaniadau a phigiadau yn fwyaf aml i unigolion; 15-24 oed; mewn clinigau ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe; ac o ethnigrwydd Gwyn

Gellir gweld cyfradd dderbyn LARC fesul 100,000 o'r boblogaeth yn Nhabl 38 lle mae gwyrdd yn cynrychioli cyfradd uwch a melyn yn cynrychioli cyfradd is.

Tabl 38: Tabl gwres o gyfradd dderbyn fesul 100,000 o'r boblogaeth ar gyfer LARC mewn Clinigau Iechyd Rhywiol, yn ôl grŵp oedran, Bwrdd Iechyd a blwyddyn (mathau wedi'u cyfuno)

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Pawb	304.2	452.1	263.6	569.0	1,125.2	1,300.8	1,325.0	908.3	1,110.7	1,040.1
Oedran	0- 14	32.9	44.7	5.9	35.7	69.7	81.2	106.0	58.7	52.8	56.4
	15- 24	1,285.8	1,930.9	1,052.4	2,324.9	4,602.8	5,353.2	5,373.5	3,489.8	3,915.3	3,401.8
	25- 34	715.6	1,091.7	694.7	1,395.5	2,943.4	3,385.7	3,239.4	2,509.4	3,044.5	2,901.8
	35- 44	310.1	456.7	310.2	705.7	1,418.4	1,676.4	1,747.5	1,250.9	1,755.8	1,778.4
	45- 54	94.3	137.1	95.7	233.9	401.4	509.1	554.2	370.0	654.7	659.6
	55+	1.7	2.1	3.0	8.1	6.9	8.1	5.8	5.4	13.9	13.4
BI	BIPAB	1,583.6	2,142.7	N/A*	N/A*	1,295.1	2,219.1	2,152.7	1,493.6	1,575.5	1,972.9
	BIPBC	0.3	0.6	0.3	0.6	4.5	3.1	5.4	157.0	986.1	747.0
	BIPCTM	3.6	9.0	1,352.8	1,592.4	1,896.1	1,949.0	1,910.0	891.8	556.7	569.5
	BIPCaF	32.7	293.0	456.2	1,462.0	1,691.5	1,536.5	1,562.4	936.1	1,316.8	780.0
	BIPHDd	0.0	7.7	1.0	909.9	1,230.0	1,642.3	1,467.4	1,131.8	980.7	885.3
	BIAP	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	BIPBA	0.0	0.0	0.0	0.0	1,553.5	1,281.6	1,749.3	1,428.0	1,511.1	1,531.8
Ethnigrwydd	Asiaidd	148.0	195.4	100.7	310.9	417.5	464.8	589.2	254.6	313.8	260.5
	Du	290.5	581.0	338.9	1,198.4	1,888.4	2,178.9	2,445.2	1,283.1	1,488.9	1,840.0
	Cymysg	357.8	715.6	108.6	594.2	1,239.5	1,642.0	1,661.1	1,073.3	1,156.4	1,111.7
	Gwyn	303.5	441.0	254.3	487.1	1,025.9	1,220.5	1,232.1	784.2	856.7	804.3

Ffynhonnell: SWS, 2023

Amh* - dim data ar gael

Mae cyfran yr unigolion sy'n dewis LARC yn lle mathau eraill o ddulliau atal cenhedlu wedi cynyddu ers 2016 a gellir gweld y gwahaniaethau ar draws y Byrddau Iechyd yn Nhabl 39.

Tabl 39: Cyfran yr unigolion sy'n derbyn unrhyw ddull atal cenhedlu gan Glinigau Iechyd Rhywiol, yn ôl Bwrdd Iechyd a blwyddyn (mathau wedi'u cyfuno)

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Pob un	56%	60%	49%	46%	49%	51%	51%	54%	65%	67%
BI	BIPAB	56%	58%	N/A	N/A	57%	57%	56%	55%	62%	66%
	BIPBC	100%	100%	100%	67%	70%	79%	61%	73%	74%	72%
	BIPCTM	47%	43%	43%	42%	43%	44%	45%	43%	45%	55%
	BIPCaF	46%	80%	78%	51%	55%	57%	56%	60%	77%	73%
	BIPHDd	N/A	48%	18%	45%	47%	50%	47%	53%	57%	56%
	BIPBA	N/A	N/A	N/A	N/A	47%	49%	51%	58%	71%	72%

Ffynhonnell: SWS, 2023

Mae LARC hefyd ar gael gan y meddyg teulu ac yn cael ei gofnodi fel unedau a roddir ar bresgripsiwn yn lle unigolion sy'n ei dderbyn. Mae nifer yr unedau ym mhob Bwrdd Iechyd wedi'u dangos yn Nhabl 40 ac roedd yna gynnydd cyffredinol mewn darpariaeth IUD/IUS a gostyngiad cyffredinol mewn darpariaeth mewnbaniadau a phigiadau.

Tabl 40: Nifer yr unedau LARC a roddwyd ar bresgripsiwn gan feddygon teulu, yn ôl math, Bwrdd Iechyd a blwyddyn

		2019	2020	2021	2022
	Pob un	88,673	75,766	82,772	82,311
IUD/IUS	BIPAB	1,085	677	1,028	1,127
	BIPBC	1,429	912	1,305	1,261
	BIPCTM	923	584	807	906
	BIPCaF	1,365	697	1,216	1,631
	BIPHDd	477	333	472	594
	BIAP	412	283	415	434
	BIPBA	562	365	519	552
	Cynfanswm	6,253	3,851	5,762	6,505
fewnblaniai	BIPAB	974	767	1,136	1,064
	BIPBC	1,199	750	938	832
	BIPCTM	865	577	787	757
	BIPCaF	1,337	793	1,137	1,328
	BIPHDd	782	480	759	648
	BIAP	551	349	437	404
	BIPBA	1,001	770	907	913
	Cynfanswm	6,709	4,486	6,101	5,946
Pigiad	BIPAB	13,674	12,230	13,210	13,074
	BIPBC	16,327	13,665	14,082	14,274
	BIPCTM	13,844	12,830	14,637	13,516
	BIPCaF	11,549	10,311	10,342	10,084
	BIPHDd	7,979	7,408	7,584	7,632
	BIAP	2,109	1,730	1,721	1,804
	BIPBA	10,229	9,255	9,333	9,476
	Cynfanswm	75,711	67,429	70,909	69,860

Ffynhonnell: Data Presgripsiynu Ymarfer Cyffredinol, 2023

4.2 Dulliau Atal Cenhedlu Brys

Caiff dulliau atal cenhedlu brys eu rhoi rhwng 3-5 diwrnod (yn dibynnu ar y brand) ar ôl rhyw heb ddiogelwch i atal beichiogrwydd. Gellir cael dulliau atal cenhedlu brys drwy Glinigau Iechyd Rhywiol, gan feddygon teulu a thros y cownter mewn fferyllfeydd. Mae Fferyllfeydd Cymunedol yn gwneud cyfraniad sylweddol at ddarparu atal cenhedlu brys a chaiff hyn ei adrodd trwy ddull gwahanol.¹⁰

Gellir gweld nifer yr unigolion sy'n derbyn dulliau atal cenhedlu brys mewn Clinigau Iechyd Rhywiol yn Nhabl 41 ac fe gynyddodd 13% i 526 o unigolion rhwng 2021 a 2022. Fodd bynnag, mae hyn yn ostyngiad o 71% o'r 1,813 o unigolion a dderbyniodd ddulliau atal cenhedlu brys mewn Clinigau Iechyd Rhywiol yn 2019.

Tabl 41: Nifer yr unigolion sy'n derbyn dulliau atal cenhedlu brys mewn Clinigau Iechyd Rhywiol, yn ôl math (drwy'r geg ac IUD) a blwyddyn

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Brys	Drwy'r geg	91	128	196	664	1,126	1,133	1,248	347	202	281
	IUD	37	33	20	188	457	443	565	274	263	245
	Pob un	128	161	216	852	1,583	1,576	1,813	621	465	526

Ffynhonnell: SWS, 2023

Mae demograffeg unigolion sy'n cymryd dulliau atal cenhedlu brys i'w gweld yn Nhabl 42.

¹⁰ Gwasanaethau fferyllol cyffredinol: Ebrill 2021 i Fawrth 2022

Tabl 42: Nifer yr unigolion sy'n derbyn dulliau atal cenhedlu brys mewn Clinigau Iechyd Rhywiol, yn ôl grŵp oedran, Bwrdd Iechyd, ethnigrwydd a blwyddyn (mathau wedi'u cyfuno)

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Pob un	128	161	216	852	1,583	1,576	1,813	621	465	526
Oedran	0-14	<5	5	5	21	21	17	28	11	<5	11
	15-24	81	92	125	490	880	921	1,003	354	250	245
	25-34	31	43	65	230	475	437	530	175	158	173
	35-44	13	17	19	92	173	165	172	64	45	77
	45-54	<5	<5	<5	18	33	34	29	17	8	19
	55+	0	0	0	<5	0	<5	<5	0	0	<5
	Anhysbys	0	0	0	0	<5	0	50	0	0	0
BI	BIPAB	127	155	0	0	45	79	63	0	0	122
	BIPBC	0	0	0	0	0	0	0	10	51	32
	BIPCTM	0	<5	184	309	405	373	372	122	60	63
	BIPCaF	<5	0	32	407	530	535	623	318	296	184
	BIPHDd	0	<5	0	136	232	303	272	100	58	37
	BIAP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	BIPBA	0	0	0	0	371	286	483	71	0	88
	Anhysbys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ethnigrwydd	Asiaidd	0	<5	<5	13	17	20	35	9	<5	<5
	Du	0	0	0	6	26	24	31	8	7	8
	Cymysg	<5	5	<5	9	21	22	21	9	4	13
	Arall	0	<5	<5	6	29	34	7	6	<5	<5
	Gwyn	122	148	199	689	1,325	1,345	1,552	452	230	327
	Anhyshys	<5	6	12	129	165	131	167	137	220	174

Ffynhonnell: SWS, 2023

Mae cyfran yr unigolion sy'n cymryd unrhyw ddulliau atal cenhedlu a dderbyniodd ddulliau atal cenhedlu brys mewn Clinigau Iechyd Rhywiol wedi cynyddu ychydig i 2.1% ers 2021 ond mae'n llawer is na'r hyn ydoedd yn 2019 (4.4%; Tabl 43).

Tabl 43: Cyfran yr unigolion sy'n derbyn unrhyw ddulliau atal cenhedlu drwy Glinigau Iechyd Rhywiol sy'n derbyn dulliau atal cenhedlu brys, yn ôl blwyddyn (mathau wedi'u cyfuno)

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Brys	Drwy'r geg	1.1%	1.1%	2.3%	3.4%	3.1%	2.8%	3.0%	1.3%	0.7%	1.1%
	IUD	0.4%	0.3%	0.2%	1.0%	1.3%	1.1%	1.4%	1.0%	1.0%	1.0%
	Pob un	1.5%	1.4%	2.5%	4.4%	4.4%	3.9%	4.4%	2.3%	1.7%	2.1%

Ffynhonnell: SWS, 2023

Fel arfer, roedd y mwyafrif o'r unedau LARC yn cael eu rhoi ym meddygfeydd Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro (Tabl 44).

Tabl 44: Nifer yr unedau dulliau atal cenhedlu brys a roddwyd ar bresgripsiwn gan feddygon teulu, yn ôl blwyddyn

		2019	2020	2021	2022
BI	BIPAB	264	213	213	155
	BIPBC	464	321	300	239
	BIPCTM	134	130	96	107
	BIPCaF	561	364	307	256
	BIPHDd	127	103	79	78
	BIAP	103	72	89	62
	BIPBA	216	164	154	137
	Cynfanswm	1,869	1,367	1,238	1,034

Ffynhonnell: Data Presgripsiynu Ymarfer Cyffredinol, 2023

5. Terfynu beichiogrwydd

Ni fydd triniaethau terfynu beichiogrwydd ond yn cael eu cynnal yn dilyn prawf beichiogrwydd positif, yn cynnwys erthyliad llawfeddygol (ar ôl 10 wythnos o feichiogrwydd) ac erthyliad meddygol cynnar (hyd at 10 wythnos).

Ar draws Cymru, cafwyd cynnydd o 28.5% yn nifer yr unigolion a dderbyniodd driniaeth terfynu beichiogrwydd yn y chwe blynedd hyd at 2021 (Tabl 45).

Tabl 45: Nifer yr unigolion a'r gyfradd fesul 1000 o'r boblogaeth a gafodd driniaeth terfynu beichiogrwydd yn ôl blwyddyn 2017-2021, Cymru^{11,12}

	Cyfradd fesul 1,000 o		
	Cynfanswm yr erthyliadau	fenywod 15 i 44 oed	Cyfwng hyder o 95%
2016	8,246	14	13.7 - 14.3
2017	8,599	14.6	14.3 - 15.0
2018	9,053	15.4	15.1 - 15.7
2019	9,476	16.1	15.8 - 16.5
2020	9,834	16.8	16.4 - 17.1
2021	10,594	17.9	17.6 - 18.3

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol, 2023

Roedd y cyfraddau a safonwyd yn ôl oedran fesul 1,000 o fenywod a merched (15-44 oed) a gafodd driniaeth terfynu beichiogrwydd yn amrywio yn ôl bwrdd iechyd fel y dangosir yn Nhabl 46.

Tabl 46: Cyfradd fesul 1,000 o fenywod 15-44 oed a gafodd driniaeth terfynu beichiogrwydd, yn ôl Bwrdd Iechyd cartref, 2021

	Cyfradd fesul 1,000 o		
	Cynfanswm yr erthyliadau	fenywod 15 i 44 oed	Cyfwng hyder o 95%
BILL Aneurin Bevan	2068	18.7	17.9 - 19.5
BILL Betsi Cadwaladr	2453	20.9	20.0 - 21.7
BILL Caerdydd a'r Fro	1651	14.3	13.6 - 15.0
BILL Cwm Taf Morgannwg	1744	20.2	19.3 - 21.2
BILL Hywel Dda	1018	16	15.0 - 17.0
Bwrdd Iechyd Addysgu Powys	300	16.4	14.5 - 18.3
BILL Bae Abertawe	1360	17.8	16.9 - 18.8
Cynfanswm - Cymru	10594	17.9	17.6 - 18.3

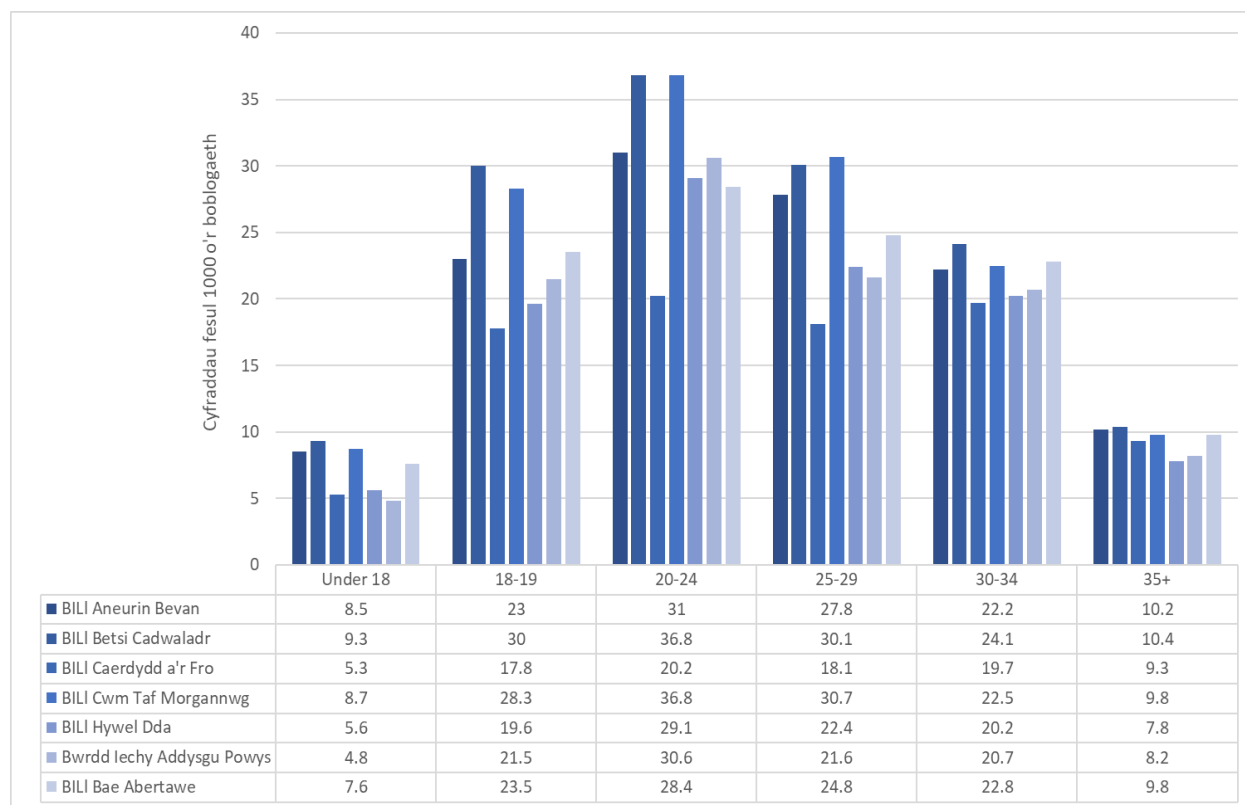
Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol, 2023

Mae cyfradd triniaethau terfynu beichiogrwydd yn amrywio fesul grŵp oedran a bwrdd iechyd cartref fel y dangosir yn Ffigur 4 ar gyfer 2021. Cofnodwyd y cyfraddau uchaf o driniaethau terfynu beichiogrwydd fesul 100,000 o'r

¹¹ Mae cyfraddau wedi'u safoni yn ôl oedran yn cael eu cyfrif gan ddefnyddio Poblogaeth Safonol Ewropeaidd 2013. Mae cyfraddau ar gyfer Byrddau Iechyd yn seiliedig ar amcangyfrifon poblogaeth canol 2020

¹² Mae'r cyfyngau hyder yn dangos yr ystod o werthoedd y mae'r gwerth disgwylidig yn perthyn iddi 95% o'r amser

boblogaeth ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yn y grwpiau oedran 20-24 oed yn 2021.

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol, 2023

Ffigur 4: Cyfraddau fesul 1,000 o'r boblogaeth, yn ôl grŵp oedran a Bwrdd Iechyd cartref, Cymru 2021